GVILHERMVS EPISCOPVS Parisiensis De collationibus & pluralitate ecclesiasticorum beneficiorum.

Albertus magnus De adherēdo soli deo.

Sanctus Bonauentura ad fratres mendicantes/quales esse debeant erga prelatos & ecclesiarum rectores.

IOANNI RYNCO vrbis Agrippine ciui consulari magnifico integerrimoq; Iaco. Vuimphelingius sese cōmendat.

¶ Dum nuꝑ in Argētoraco vir humanissime suauissima cōuersatio tua: magnā mihi voluptatē afferret: hoc tñ singulari me gaudio affecit: qđ inter reliq̄s patrie tue laudes intellexi/ad parochias Agrippinas: doctrina & moribus ꝑstātiores ex oī vr̄o gymnasio eligi theologos: q̄ magna est vrbis vr̄e gl'ia: & ꝑcipua salus aīaꝝ. Subijt mox aīm meū/tibi nō ingratum fore/si Guilhermus Parisieñ. eps maximus aīaꝝ zelator: de cōferēdis m'tiplicādisq; bñficijs ī lucē ꝓdiret. Dedi itaq; operā vt duo illius de huiusmodi negocijs tractatus imprimerent: q̄s & tue mirifice māsuetudini sūmeq; in me beniuolētie: volui ꝑ ceteris inscribi atq; dedicari: vt sub tuis alis optatū patrociniū cōsecuti foelicius in quorumcunq; conspectum exirent.

¶ In primo docentur principes/episcopi/ archidiaconi/ abbates/ & reliqui prelati/ proceres/ ciues/senatus/ capitula/canonici/q; ad prebendas/ ecclesias/ altaria/eligendi sint/ nominandiq;/ presentandi aut inuestiendi.

Non pueri. Nō indocti Non indociles.
Nō eccl'ie dei inutiles. Non sciētiaꝝ & ꝟtutū hostes
Non dissoluti & impudici.
Non qui officium suum implere nō norunt.
Non quibus sacra olent & carnalia redolent.
Nō q̄bus prius sufficiēter de cristi ꝑ̄rimonio ꝓuisum est.

¶ In altero demōstrant̄ horrēda eius ꝑicula q̄ m'ta bñficia ecclesiastica tenet & absorbet: cui pauciora ꝓ honesta vitę sue sustētatiōe satis emolumēti ꝑstarēt. Suscipe q̄so fautor obseruādissime hoc guilhermi nobilissimū: diuinaq; ꝟitate inixū atq; suffultū opusculū: ipsumq; amplectere atq; defende. Ego me tibi iterū atq; iterū cōmēdo. Vale vnicū vitę mee ꝑsidiū: & in ꝑsecutiōibus meis vltimū refugiū atq; solamē. Ex Argen. iij. kl'. Iunias. 1507.

GVILHERMVS EPISCOPVS PARRHISIENSIS DE COLLATIONE ET PLVRALITATE ECCLESIASTICORVM BENEFICIORVM.

Vmbram vehemot. Sicut ſcriptū eſt in quadrageſimo Iob Vmbrę protegunt. vmbrā ſcilicet opacam: in qua & latent voluntarie ignorātes quę & pręſtet eis vmbraculum contra radios ſolis: intelligētię & iuſticie/ qui eſt chriſtus dominus. Sicut legiť Sapieñ. v. & Malachie. iij. Vmbra iſta eſt detentio ſiue occupatio iniqua beneficiorum ſiue redditū eccleſiaſticorū. Sub hac vmbra quieſcit diabolus: & reficitur omni genere refectionis ſuę: quae eſt mors humanarū animarū: hoc eſt ſecretum thalami: vbi dormit. Sicut in eodē eiuſdē Iob legiť. Hęc loca humētia in quibus humectatur & voluptať: nec dormit ibi vtcūꝙ: ſed inexpergiſcibiliter & ĩeuigilabiliť vt videť. Neꝙ enim tonitrua diuinarū cōminationum/ neꝙ clamores publicarū declamationū/ neꝙ ſtimuli ſacrorum eloquiorum ipſum ſufficiūt excitare. Deniꝙ vmbra iſta tanta tenebroſitate obnigruit: vt veri ſolis ſplendor ipſam nō penetret: tanta frigiditate obriguit/ tanta aſpidum calliditate obſurduit: vt ab eiuſdem calore in ea vehemot ſe abſcōdat. Circundant illum ſicut in eodem legitur. Salices torrentis: hoc eſt infructuoſi: in ipſo torrēte affluentię tēporalis: quę velut torrens citiſſime currit tranſit & exſiccať. hoc eſt corda ibi radicaliter infixa. Circūdāt inꝙ vallantes eum & munientes quēadmodum armata fortitudo principē non illum obſidens ſed defendens. Vmbrę iſtę quattuor ſunt. Prima eſt nox auaricie/ que terrā id eſt

terrenã ſubſtantiã vero ſoli & humanis mentibus interponit. Secunda eſt eclipſis ambitionis ſiue ſuperbię quę humanę mũdanitatis & mũdanę inſtabilitatis & vanitatis/ radios veri ſolis inſtar lunaris eclipſis verũ ſolẽ eiſdẽ abſcondit. Tertia eſt nubes opaca/ peſſimę quę in his ꝑ prelatos carnales inoleuit conſuetudinis: quę lucem veritatis nec videre/nec intueri ſinit. Quarta vmbra eſt peruerſarum affectionum teterrima nubila: quę diem mentis obumbrant & veritatẽ obnubunt. Quantum perniţioſa ſit hæc peſtis eccleſię dei: quanta ſpecioſitate membrorum eam detrũcauerit ſeu mutilauerit. Quanta monſtruoſitate membrorũ ſuorum eam deturpauerit. Quanta ſpurcicia viciorũ illam fœdauerit. Quantũ decorẽ virtutum & gratiarum ab ea deleuerit atq; abraſerit. Sed & ipſum creatorẽ/ quanta ſui cultus & honorificentię parte ab eo tempore quo cœpit defraudauerit & adhuc inceſſanter defraudet/ pia corda non abſq; dolore vehemẽti cogitent atq; gemant. Ipſam enim dei domũ ſcilicet orationis/domũ quã decet ſanctitudo/ ſacrificium quod ſibi deus edificauit/ſanctuariũ quod proprio ſanguine dei filius conſecrauit: tabernaculum quod ſibi ſanctificauit. Templum dei ſanctũ pro parte non modica ſpeluncam effecit latronum/ habitationẽ reptilium & pene omniũ immundorum. Contra vmbrã igitur iſtam & vmbras eam protegentes aliquos radiolos de fonte luminoſiſſimę veritatis producere & adhibere/ cõtra defenſiones falicum iſtarum quedã iacula de fabrica ſacrarum doctrinarum acuere tanto ſalubrius eſſe manifeſtũ eſt: tantoq; deo gratius quanto ipſas pernitioſiores & in mortẽ animarũ deiq; cõtumeliã peſtilentiores eſſe a ſane intelligẽtibus & recte ſapiẽtibus dubitari nõ poteſt.

DIcemus igitur primum puritatẽ vocationis/ ad hæc demũ vocatiõis maculas. Tertio puritatẽ ingreſſus:

& quarto post illam ingressus maculas. quinto puritatē & dignitatem detentionis & eius maculas. Sexto loquimur de pluralitate ipsorum in vnitate personę an sit licita an non: quomodo sit hoc/ & quomodo non. Incedentes per vias probationū cum ipsius sacri textus testimonijs/ sacros canones & leges sęculares/ quę ad hoc faciūt suis professoribus atq; doctoribus relinquentes. Dicemus igitur in primis/ quia vnum ex officijs prelatorum est officium patris siue generātis/ propter quod & sponsus est & anulum qui est insigne castitatis erga ecclesiam sponsam suam in digito gestat. In hac ergo & ex hac/ debet filios gignere. filios inq; qui sunt semen fratri defuncto: id est christo: vt legitur Deutero. xxv. Non debet ei supponere partus alienos: scilicet qui sunt filij: qui aduersus christū dn̄m insurgant in electionibus & alijs q̄ contra ipsum plerūq; fiunt. Non filios Belial debet ecclesię supponere: non catulos lamiarum iuxta. iiij. Trenorum Non filios iniquitatis. Quippe quot canonicos in ecclesia prelatus constituit: tot ibi filios vel christo domino vel diabolo gignit: tot filios legitimos ex eadem ecclesia cui preest suscipit: vel tot partus diabolicos intollerabili fraude & malicia eidem supponit. Quod qui faciūt aut fieri procurāt/ proculdubio similes sunt dęmonibus incubis qui interdū mulieribus (vt vetulę fabulantur) filios suos supponunt/ qui vulgo cambiones vocantur: ab huiusce modi campsione. Hi vero dicūtur semper tristes esse/ semper eiulantes/ lactis insatiabiles/ vbera nutricum vsq; ad sanguinē emungentes: huiusmodi p̄lati sunt siles cuculis qui oua sua alijs auibus supponūt: ouis earum primitus deuoratis: quę oua cum alienę matres fouerint: & pullos exinde excubatos nutrierint: ab eisdem q̄ cito rostro & vnguibus nutrientibus pręualuerint deuorantur. Hanc fraudem cuculariam mali prelati faciunt ecclesijs. Hanc

nutrituram faciunt ecclesiæ in huiusmodi filijs perprodi
tiosissime deuorantur. Quod ergo primo requirit voca-
tionis puritas/ in prelatis vocantibus idoneitas est per-
sone vocande: quæ cuiusmodi esse debeat/ melius pate-
bit ex alijs officijs prelatorum/ quorum primum est offi-
cium architecti/sicut de se dicit aplus in. iij. ad Corinth. i.
Vt sapiens architectus fundamentum posui.

PRelati ergo officium est edificare domum domino
instar salomon qui edificauit domū domini ex lapi-
dibus grandibus preciosis & dolatis/ atq₃ quadratis/ &
hoc quantum ad fundamentum. sicut legitur iij. Regū. v
Nec pretereūdum est quod sculpsit cherubin & palmas
et celaturas valde prominētes. Operuitq₃ omnia laminis
aureis opere quadrato ad regulam. sicut legitur eiusdē
sexto. & iterum in eodem eiusdem. Edificauit atrium in-
terius tribus ordinibus lapidum politorum & vno ordi-
ne lignorum cedri. In eis igitur qui vocantur inq₃ vt sint
porte vel de portis domus dñi: in qbus debet esse nō so-
lū pictura cherubin/ q interpretat̃ plenitudo scientie/ nō
pictura inq₃ sciētie: hoc est sciētia lr̃alis/ sed scriptura q̄ est
veritas sapiētie intime. Neq₃ pictura palmarū solūmodo
in apparitione tōsure & habitus. Sed veritas victorie &
triūphationis de vicijs: siſr & celature valde pminētes
nō picture exterioris apparitiōis/ q̄ ipsi diximus edifica
tiōis absq₃ vlla elōgatiōe adherētes: sed insculpte intime
v̄tutes plebeis atq₃ vulgaribus eminētes lōgeq₃ p̄stātes.
Et primū quidē ad doctores ptinet: videlicet cherubin in
sculpte imagines in quibus intime impressa debet esse si
militudo sapientie atq₃ puritatis & sanctitatis angelice:
Secūdum scilicet similitudo palmarū ad prelatos q sunt
sacri duces exercitus & propugnatores ecclesiarū/ quod
in eius apparere debet euidenter victoriositas contra vi
cia & demones: ita vt desperatum sit vtrisq₃ eos vincere/

a quibus sepius victi sunt. Palma em̄ insigne victorie est de qua breuitatis causa p̄terimus. Longe prominētes ad minores sacerdotes & celaturę pertinent/quorū vita foris eminere debet procul ab alijs/ longeq̧ laicos supeminere sanctitate. De temporū nostrorum fœcibus ne dicā finibus quando nec in portis ecclesiarū: id est prelatis vl̄ pictura cherubin aut palmarum est/quando nec aliquid cœlestis nec angelice sapientię nec aliquid bellice virtutis aut strenuitatis/nec victorie quicq̧ apparet: sed magis econtrario pro magna ipsorum parte. magis em̄ diabolice turpitudinis effigies magis mors & seruitus viciorū in multis eorꝫ insculpta apparet. Similiter in minoribus sacerdotibus et clericis nō p̄minētia seu p̄eminētia virtutum: sed oīm spurciciarū ac mōstruositas viciorꝫ tāta in eis foris apparet: vt nō simpliciť pctōres/sed magis scelerati. et peccata eorꝫ nō peccata simpliciter: sed pctōrꝫ mōstra terribilissima sint dicēda: ita vt eccl'ia dei ĩ ipsis nō ecclesia dei sed babilon ægyptusq̧ & sodoma videať. Prelati ergo officiū est ĩ eo quod architectus edificare domū dn̄o et hoc ex q̄dris et cedris. sicut legiť Isa. lx. Nō ex spinis aut paleis. Ex spinis em̄ & fragmentis lignorꝫ/pice & alie aues edificare solēt & cōpingere nidos suos: p̄uaricatores em̄ spine sunt. sicut legiť. ij. Reg. xxiij. In nouissimis verbis dauid. Preuaricatores autē q̄si spine euellenť vniuersi. silr̄ & palee sunt. sicut legiť Luce. iij. ex v̄bis Ioā. Cōgregabit triticū in horreū suū. palee aūt igne cōburetur inextinguibili. Quid igiť est cathedral' eccl'ia: vel qcūq̧ cōuētualis ex triginta vl̄ q̄draginta huiusmodi paleis vel festucis/nisi nidus passeris aut alterius auicule. Et reuera p̄phetisatū videť de huiusmodi architectis illď Psal. Passer in. sibi. do. & tur. ni. vbi. re. pu. suos. s. nepotl'orꝫ/& interdū filiorꝫ. O q̄nta fraus aduersus dn̄m/ cui edificandū est regale p̄magnificūq̧ palatiū/q̄ntaq̧ cōtumelia/dū

ꝓ huiuſmodi palatio nidus ei vel pice vel paſſeris reddi-
tur. Quantum teſtimonium impericie atq̧ infidelitatis
& perditionis aduerſus ꝑlatū nidus huiuſmodi & nido-
rū ipſius ſit: quis nō irrideat: quis nō ſubſannet: quis nō
excachinnet/iſta tam ridiculoſa tamq̧ exibilanda opera
huius architectoris. Deniq̧ cum in tam pręclaris edifi-
cijs pro columnis ferreis fortiſſimis feſtucas modicas ac
debiliſſimas nepotulorum & aliorum paruulorum po-
nit: quis nō ſimul irrideat & doleat. Et qdē regi ſeculoꝝ
tāta impietate/ tantaq̧ infidelitate tā crebro paſſimq̧ illu
ditur/perfunctorie prętentur a multis/vix eſt qui doleat
vicem eius/ & cum mōſtratur ſicut inter alia peccata tam
execrabilis illuſio/ tamq̧ deteſtanda dei proditio iam pe
ne nemo illam formidat aut horret. Audiuimus pręla-
tum excuſantem ſe & dicentem. In parte iſta non poſſu-
mus reſiſtere pręcibus magnatum: cui & reſpondiſſe
nos meminimus: quia architecto litterali nemo auderet
huiuſmodi pręces porrigere: videlicet vt pro columna
forti feſtucā fragilem in edificio cuius fabrica fidei eius
cōmiſſa eſt poneret. Et ſi forte eouſq̧ aliquis inſaniret: &
pręces pręſumeret/ & diceret. Magiſter ego feſtucā iſtā
diligo vltra modum/ chariſſima eſt mihi. Rogo te quan-
tum poſſum: honora eam/ & pone in loco honorabili vi
delicet in loco columne fortis & alte. Nunquid ſubſan-
nans/ſe ab illo nō auerteret: & in faciem eius ſpueret. Et
quidem leuis eſt iactura edificiorum litteralium/compa-
ratione edificiorum ſpiritualium: quare incōparabiliter
inexorabiliores deberent ſe exhibere pręlati cōtra ruinā
& alia detrimenta edificiorum ſuorū ſpiritualium/ q̄ lite
rales architecti pro ſuis edificijs. Sed infirmitas infideli
taſq̧ pręlatorum audaciā dedit huiuſmodi inſanijs. Se-
mel enim fracta pręcibus aperuit viam rogātibus vt ve-
re dicere poſſit cum Iob. Quaſi rupto muro & aperta ia-

nua irruerunt super me &c. Et iterum eiusdē. xix. Simul venerunt latrones eius & sibi fecerūt viā per me. Dum enim ex proprijs nepotibus ac filijs ruinam & confusionem parant ecclesijs: non habent frontem resistendi simi lia rogantibus pro alienis.

ADdimus etiā officio architectorū huiusmodi: quia non solūmodo eorum est edificare palatiū aut templum domino: sed etiam corpus misticum cū christo domino: de quo corpore ipsemet dicit in Psal. Corpus autē perfecisti mihi. Membra igitur quę tanto capiti cōgruāt in corpore ecclesię ponenda & instituenda sunt. Nemo autem dubitat peccatores omnes esse membra diaboli. quare qui peccatores in ecclesijs suis instituunt non corpus misticū christo dn̄o: sed corpus q̄le vtiq; decet diabolum diabolo edificant: videlicet ex membris putridis omni deformitate horribilibus. Vide impietatē istam sacrilegā/ q; pro christi sacratissimo corpore corpus vehemet/ omni viciorum monstruositate horrēdum edificāt: et sacris omnibus contrectandis administrandisq; spurcissima diaboli membra prȩficiunt/ sacramēta eis traden da cōmittunt/ sacris altaribus ministros abhominabiles illos offerunt/ & ad cumulū exhonorationis dei & cōtumelię/ ipsum viuificum christi corpus & sanguinem pollutissimis manibus talium conficiendum contrectandū q; omnibusq; honoribus ecclesiasticis membra diaboli honorant. Prochdolor nō est qui lugeat aut doleat/ pro corpore christi mystico/ corpus diaboli in ecclesia dei sedere/ habitare/ & heu regnare: & propṫ hoc cōmuniter pro christo diabolum in eadem regnando perseuerare. Et deturbatum atq; deiectū de cœlo litterali diabolum in cœlo ecclesię/ quod est longe sanctius atq; p̄clarius p̄latorū perfidia restitutū: & solium eiusdē super astra dei id est super viros sanctitatis & doctrinę luce radiātes/ &

impietate eorum sacrilega exaltāt? Quid plura: membra diaboli deificata p̄lationibus/sacris officijs sicut supra te tigimus loca sanctorū occupare/ sanctos viros sub pedibus eorū gemere/opprimi/ cōculcariqȝ ab eis: quod pijs oculis est extremi doloris spectaculum? An igit̄ lapis vl̄ lignū tam p̄claro edificio conueniens? An membrū tam nobili corpori/tamqȝ sacro capiti congruens persona vocanda diligentissime cōsiderandum est huiusmodi architecto ex officio quo est architectus? Qui si vocare intendat personam: quæ non idonea sit vtriqȝ edificio: intentio eius impijssima est atqȝ sacrilega p̱ ea que diximus.

Secundum officium prelati/ est officiū ducis/ ad eligēdos & colligendos bellatores: & ad preliandum contra diabolum & exercitum eius: quapropter in intentione eius esse debet vt ad stipēdia ecclesiastica eligat viros fortes & doctos ad bella. An igit̄ paruuli/an mortui mortalibus scilicet peccatis extincti ad preliāda prelia domini/eligendi sint quis non iudicet? Deinde qui non nouerunt gladium spiritus quod est v̄bū dei: qui nō nouerūt arcum sacrarum disputationū/ sagittas sacrorū eloquiorum/scutum fidei/galeam salutis/ loricam iusticie &c. de quibus legitur in.vi.ad Ephesios. Et omnino ignaros armorum lucis.de quibus in.xij.ad Romanos. Quis eligit ad bellādum nisi damnabilissimus domini sui proditor: quiqȝ hostibus suis querit de eo victoriā: similiter & eos qui vsum armorum nō habēt/quis nisi inimicus domini sui ad bella vocabit: propter quod & dauid arma saulis recusauit pondus eorum ferre non valens.iij. Regū.xvi. Magni ponderis est & vltra vires multorꝫ armatura humilitatis/que frontē protegit: & totam faciem contra obprobriorum & vitiorum tōsiones atqȝ detractionum & adulationū iacula: & propter hoc facile proijcitur ab in

suetis & parũ ad hoc fortibus. Similiť & thorax paciẽtie: propter ꝙ facile abijcitur: alijs etiam qui fortissimi reputantur. In exercitu dei / velut cunei & acies sunt cõuẽtus ecclesiastici siue capitula. Heu quãta damnatione digna est ducũ ꝑfidia: quod greges nepotuloꝶ/ aliorumꝗ; parvulorum/ multitudineꝗ; inermem/ imbellem/ omninoꝗ; ignaram belli/ procuneis fortiũ/ pro aciebus ad bella doctissimorum/ in dei exercitũ adduxerunt. Et (quod est ad cumulum perditionis) non solũmodo huiusmodi multitudines: sed etiam innumerabilem multitudinem inimicorum de ecclesiasticorum redditu um stipendijs dotauerunt. Verissimum enim est ꝙ lugebat quondam Hieremias in primo capitulo Trenorum. Quia facti sunt hostes eius in capite / & quoniam inimici eius locupletati sunt. Non enim solummodo in capite: id est in arce potestatis hostes dei & ecclesię eius sunt: quæ vtiꝗ; arx episcopatus est: sed etiam in capite ipsius exercitus: quia & capitanei sunt exercitus illius/ & capitales inimici: primi contra deũ pugnantes/ & hoc est quod veritas dicit Mathei duodecimo capitulo. Qui non est mecum cõtra me est. Aptius autem Iacobus. iiij. Quicunꝗ; voluerit esse amicus sęculi huius: inimicus dei constituitur. Isti inimici siue magni/ vt ꝑlati/ siue parui/ vt subditi/ locupletati sunt redditibus ecclesiasticis manifeste. Intentio igitur pręlati debet esse (vt diximus) vt persona quam vocat in ecclesiam suam ad percipiendum stipendium ecclesiasticum bellator sit fortis & doctus: & hoc eidem incumbit ex officio ducis.

TErtium officium est pastoris principalis/ quo officio non solum pastor est/ sed princeps pastorum: ex quo incumbit ei vocare electos pastores/ nõ qui pascant semetipsos, sicut legitur Ezech. xxxiij. Sed pascant populum

sciētia & doctrina, sicut legitur Hiere. iij. Non pastores q̄ sunt idola deferentes gregem: quibus maledicit Zach. propheta in. xi. Sed magis qui cum iacob possint dicere domino: oues & capre tue steriles nō fuerūt. Arietes gregis tui nō cōmedi: nec captū a bestia ostendi tibi: ego omne damnū reddebam/ quicquid per furtum peribat a me exigebas die noctuq; estu vrebar/ & gelu: fugiebatq; somnus ab oculis meis: sicut legitur Gen. xxxi. Similiter & cū dauid possint dicere. Veniebat leo vel vrsus & tollebat arietē de medio gregis/ & persequebar eos & percutiebam/ eruebam de ore eorū/ & illi consurgebant aduersum me & apprehendebam mentum eorum & suffocabam interficiebamq; eos. Nam & leonem & vrsum interfeci ego seruus tuus. Debent habere pastores calamū fistulam/ canem/ & baculum: id est gratiā doctrine: multiplicem dulcedinē exhortationis siue baculū correctionis. Canē: id est terrorē increpationis siue obiurgationis. Baculo namq; pastoris/ & latratu canum luporum seuicia deterrenda est, vt ait Hiero. Cauendum igitur prelatis/ ne tales ad pastorale vocent officium: qui nō illud exequi: sed solummodo lac & lanam ex ouibus querant. Non qui luporum rabiem in oues exerceant & pastoralis pietatis solicitudinem omnino non curent. Sic legitur Ezech. ca. prenotato.

QVartum officium/ est officium ꝓcuratoris/ & illud diuiditur in tria. Horum primū est officium procuratoris/ in causa animarum ex quo incumbit prelato eligere & vocare animabus patronos siue aduocatos: qui fauorem & gratiam coelestis iudicis habeant. Nesi is qui displicet/ ad itercedēdū mittat: irati iudicis animus ad deteriora ꝓuocet. Similit̄ & q allegare causam aiaꝝ nouerūt/ & modos allegationū oēs/ q nō solū nouerūt cātare/ psallere/ & legere ad aures hoim: sed ad aures dei: qbus

suauissime sonant internarũ cantationũ tripudia/ q̃ sunt virtutũ concentus/sicut confessio laudis & confessio pec cati/spes & timor/ gaudium & dolor/ & cetera huiusmo di:quę omnia in expositione canticorum latius diximus Alleganda enim est causa animarũ/ nõ solum exteriorũ vocũ strepitu musicali:sed gemitibus/ planctibus/ suspi rijs/& rugitibus/eiulatibus & luctibus/& vehementissi mis internis clamoribus. Veraciter enim orare est(vt ait Grego.)Amaros in oratiõe gemitus nõ verba cõposita resonare.Propter defectũ aduocatorꝫ periclitantur mise rabiliter causę innumere animarũ. ¶ Secundũ officiorũ istorꝫ trium/ est officiũ ꝓcuratoris vinee. Incumbit ergo ex isto officio prelato eligere & vocare vinitores fideles atq; peritos in spirituali vinearũ cultura. Vinea quippe domini sabaoth domus israel est:& viri iuda delectabi le germen eius.[sicut legitur in Isa. v. & Psal.]Vineam de ægypto transtulisti.Mat.xxij. legitur de vinea & opera rijs &ꝓcuratore.Similiter & Marci.xij.Et Hiere.ij. Plan taui te vineã soreth[omne semen verũ.Quid ergo dicitur vel fiet de procuratore perfido;qui debet vocare opera rios fideles atq; peritos:& nõ vocat/nisi extirpatores/aut paruulos:qui nec fodere sciunt/nec plantare/ nec paxilla lare vineã/ nec aliquid eorum que requirit cultura spiri tualis. ¶ Tertium est officiũ procuratoris infirmorꝫ. Ex hoc officio incumbit prelato eligere & vocare medicos animabus curandis.Quales autẽ debeant esse huiusmo di medici ex comparatione medicorũ litteralium mani festum est. Nemo enim audet se gerere vel dicere medi cum huiusmodi/qui artem medicinę litteralis nõ didice rit/vel qui morbos & vulnera/eorũq; causas ignoret. Si militer nec qui virtutes herbarum/qui vnguenta/vel spe cies aromaticas/vel alia medicamẽta nõ nouerit. Quod autem prelatus sit procurator domus huius/aperte legit̃

Luce.x.In parabola samaritani: vbi vocatur stabularius & cōmittitur ei infirmus a samaritano dicēte. Curā illius habe.Ex quibus verbis manifestum est: quia p̄latus oīs non solum medicorꝝ spiritualiū elector atq; euocator est ex officio ep̄ali:sed etiā medicus: & hoc omnibus manifestum est:/de quolibet sacerdote curato vel curā dante.

QVintum officium prelati est officiū villici/ex quo incūbit ei vigilatores ianitores aliosq; custodes/ ad custodiā dyocesis cui prefectus est/ad hoc eligere & vocare.Quales autē esse debeant speculatores/ cetericq; custodes/& an ceci debeant esse/aut an proditores/aut buccina insonare nesciētes/ vel nō valentes.Similiter & vigilare nō potentes/tanq; omnibus manifesta p̄terimus.

SExtū officiū est aurige:id est rectoris currus:de q̄ dicit in Psal.Currus dei decē milibus mltiplex.Similiter.iiij.Re.ij.de Helia.Currus Israhel & auriga eius.Incūbit igitur p̄lato nō alligare huiusmodi currui:nisi boues aut eq̄s & hos fortes/domitos/huiusmodi laboris assuetos/nō recalcitrantes.quare nō pullos equinos aut bouinos/non thauros ceruicosos/ qui in rectores efferātur & currū subuertāt. Propter hoc em̄ in lutum cōuersus atq; submersus est hodie dei currus.Thauri em̄ prepingues: hi sunt clerici & prelati diuites/qui iugū discipline dominice non ferentes / recalcitrationibus suis & effrenationibus:currus ipsius regimen & cursum impediūt & subuersum atq; submersum vt diximus in luto diuiciarū & deliciarum erigi & releuari nō sinunt. hi sunt thauri pingues/ de quibus conqueritur dominus christus in Psal. Thauri pingues obsederunt me.Horꝝ thaurorꝝ congregatio est in vaccis populorum/ ad hoc vt excludant eos: qui probati sunt argento. Excludunt inq; ab officio: & potestate regendi currum istum:& hoc ne releuetur per eos.Non enim amant in curro isto: nisi immersionem in

luxum deliciarum & diuiciarum. Preterimus multa alia officia prelatorum. Sex ista tibi sufficere arbitrãtes ad declarandum quanta perfidia: & pernitiositate maculent intentiones suas prelati/circa personas/ quas male vocant: ex causis dico mouentibus & efficiẽtibus: similiter et ex ipsis finalibus. Si enim dei honor et animarum edificatio atq; salus: in istis vocationibus nõ attenditur finaliter ab eis/debito & proprio fine tam sanctum opus priuant atq; detruncant/tamq; deo gratam oblationem mũdorum et viuorum caudam animalium mutilant. Modus etiam vocationis non absq; premissa oratione vocãtis/ atq; cõfessione et purificatione vocati/a sanctis episcopis fieri consueuit: et quod in ingressu religionum siue vocationibus ad religiones generaliter obseruat. Seculares vero seu secularium ac singularium ecclesiarum canonicorum ecclesie/solam rasurã corone hodie/et recisionem capillorum requirunt: alia negligẽtes vel vocator fidei cõmittẽtes. Inuestitione vero vocator panẽ et librum adhibent significãtes p panẽ tempalẽ sustẽtationis victũ: p librum seruitiũ ecclesie/quod in hoc/ vel in illo/vel alio cõtinet. Exprimit/ quod ei qui sic vocat ad seruitium ipsius ecclie/ei pstet huiusmodi beneficiũ: et ipsi q vocant sub hac forma recipe et recipi solẽt. Vnde nõ sunt ista de substãtia collatiõis seu inuestitiõis vt multis visum est et bene pculdubio/dũmõ interiora q per hæc signant adsint.

¶ Si em platus nõ intẽdit facere quẽ vocat canonicũ: nec vocatus itẽdit fieri canonicus: implicite (vt vsualit dicit) vel explicite: nec iste facit canonicũ: nec iste fit canonicus. Et iste est error quẽ declarare intẽdimus. Sunt em mlti q credunt facere canonicos/et nõ faciunt. Et multi qui credunt effici canonici/et non fiunt. Hoc autẽ ex ea procedit desipientia: qua etiã nomina officiorũ/onerũ & operum miliciarũ in stipendia/emolumẽta/ & beneficia tempor-

lia detorserũt. Nemo enim sani capitis dubitat/quin epi-
scopus/archidyaconus/canonicus/ & similia omnia no-
mina officiorũ/onerũ/miliciarũ clericaliũ & operum/ nõ
redditũ sint/ aut prębendarũ:aut emolumentorꝝ. Ipsi ta
men canonicatus redditus tantũ/ similiter & archidyaco
natus/ episcopatus nominãt: cũ manifestũ sit veros epõs
plures pleno iure fuisse. similiť & veros archidyaconos
anteꝗ̃ redditus essent. Accedẽtes eñ fructus tẽporales
officijs ecclesisticis:nõ ea constituerũt aut creauerunt:&
vtinã in multis nõ absorbuissent. Iam ergo diximus q̃a
macula prima intentionis episcopalis in vocatiõe perso
narũ est ex ipsa materia personarũ:cũ non fuerit idonea
¶ Secunda macula est circa ipsum finẽ vocationis:verbi
gratia.Si intendat aliud quã intẽdere debeat in vocatio-
ne ꝑsone: queẽadmodũ si intendat ꝑsonã tãtum ditare &
honorare aut eidẽ ecclesie nõ ꝓuidere. ¶ Tertia macula
est ex causa q̃ mouet ipsum: vtpote pecunia vel carnalis
affectio.¶ Quarta si nõ reuererẽter & scẽ scã ista officia
imponat & sancto corpi ecclesię suę indeuote mẽbra no
ua societ & cõiungat. Nõnulli eñ ꝑlatorꝝ seculariter tñ
& prophane/vocationes istas sanctissimas faciũt nõ ali-
ter vocantes ad ista officia/ꝗ̃ ad fœda secularia & sterco
ra temporaliũ.Sic eñ introducẽde sunt personę in eccle-
sijs vt animalia sancta ad imolandum iugibus diuinorꝝ
officiorũ exercitationibus/sicut munera ꝓciosa/sicut gra
ta deo exenia/ sicut sacratissimę oblationes super altare
queę oĩa rasura noua & habitus signãt in ingressu eorꝝ: q̃
enim oblatio offerri potest deo adeo accepta/ vt persona
imaculata & sancta/ honestate decora/& luminosa in ec-
clesia sua ad seruiendũ ipsi?Longe est ab huiusmodi ob-
latione latronum spelunca et in speluncas introductio: et
scorpionũ ac reptiliũ aliorũ immundorũ animaliũ/inha-
bitacula sua immissio siue inductio/ ꝙ vtiꝗ̃ non tantum

ſepe fit; ſed aliter rariſſime.

IN primis ergo querimus hic. An poteſtas prelatorꝝ limitata ſit circa pſonas idoneas/ queadmodum poteſtas mādatarij: quod ſi eſt limitata hoc modo. Queadmodum igitur mandatarius cū excedit fines mandati/irritum eſt/quod agit extra fines. Irrita eſt igitur collatio vl' vocatio prelati: ſi eam faciat de nō idonea perſona. Sicut & nos cuidam amico noſtro de nobiſmetipſis reſpōdiſſe meminimus: cū enim accepiſſet a quodam epiſcopo mādatum per litteras eiuſdē expreſſum: vt prebendā quandam in eccleſia eius vacantē conferret bono viro & nobis eam offerret. Reſpondimus ei quod nō habebat poteſtatem conferendi/niſi bono viro/ nec poterat excedere fines mandati ipſius: & ideo nō poterat nobis eam cōferre; qui hoc nō eramus: & hac via euaſimus p dei gratiam illa vice. Quare ſi limitata eſt poteſtas prelatorum in hoc: vt nō ſit eis cōmiſſum conferre/ niſi perſonis bonis & idoneis. Irrita eſt collatio & ipſo iure non valens: ſi alijs perſonis eam facere preſumpſerit. Qualiter autē melius vel expſſius limitari poteſt poteſtas huiuſmodi: quā expreſſa & certa pceptione/ quibus dāda ſunt huiuſmodi beneficia & manifeſta phibitione ne alijs dentur. Sicut enim ex ipſa pceptione poteſtas datur talibus dandi ſic prohibitione aufertur poteſtas alijs dandi. Amplius quis dubitat/quin in omni mādato/quod a ſuperiori recipitur/id ſolū faciendi quod mādatū continet/ phas deē & eorū ſine quibus mandatū eorꝝ adimpleri non poteſt: & quoniā ſi extra hoc pſumptū fuerit irritū fit ipſo iure. Amplius nemo dubitat quin in parte iſta plati diſpenſatores dei ſint, ſicut dicit apl's in. iiij. ad Corinth. Quare fidelitas etiam requiratur a diſpenſatoribus. ſicut ibidē legitur. Si infideliter diſpenſant fures & latrones ſunt cum iuda/qui diſpēſanda pauperibus dedit vxori & filijs. Ne

mo enim dubitat/quin vxor iude participans cum iuda/ in huiuſmodi furto/furti rea fuerit/ſi ſciēter participauerit:& quin huiuſmodi reſtituere teneret. Quare qui ab huiuſmodi furibus prelatis eccleſiaſtica bona ſcienter recipiunt/nihil iuris habent in huiuſmodi collatione & ea nullo iure detinere poſſunt. Quod ſi dixerit ꝙ hec ignorantes.ſ.furtiui prelati ignorātia excuſat eos a culpa. Reſpondemus:& ſi ignorātia eū excuſet a culpa: nō tamen facit ius. cū ex ſola legittima collatione acquiratur ius: ſi aliud de premiſſis nō obſtiterit. Hoc eñ eſt queadmodū ſi aliquis nō eſſet legitimus filius:ſi credens ſe eſſe legitimū detineat hereditatē eius:cuius ſe eſſe credit filium excuſatur a culpa detētionis per huiuſmodi ignorantiā vel errorē. Verūtamē ꝑpter hoc nō habet ius. Amplius: aut eſt cōmiſſum prelatis/ vt talibus conferāt ſolūmodo/ aut eis cōmiſſum eſt/vt conferāt ꝑ voluntate & libito:aut cōmiſſum eſt fidei ſeu fidelitati ipſorum. Quod ſi eſt commiſſum vt talibus tm̄:ergo redimus ad id in quo eramus prius: videlicet de mandatario excedente fines mandati & de iudice dicēte ius extra territoriū. Cum igiť de diſpēſandis beneficijs eccleſiaſticis/hoc ſolum prelati in mandatis receperint/vt ea diſpenſent perſonis idoneis:ꝗcqd vltra preſumunt/ipſo iure irritū eſt. Nec ſolū eſt vſurpare officiū poteſtatis non cōmiſſe/ſed & ꝓhibite: cū aperte ꝓhibeanť ꝑſonis nō idoneis illa conferre. Amplius ꝙ́liter cōmiſit deus diſpenſatori facere:quod idē ꝓhibet facere:vindicat atq; punit? Quod ſi cōmiſſum eſt eis ꝑ voluñtate:cōtradicit apl's.ij.ad Corin̄.vlti.his verbis. Poteſtatē quā dedit deus nobis in edificationē/nō indeſtructionē. Et iterū. Non eñ poſſumus aliquid aduerſus veritatē ſed pro veritate. Amplius ſi ita commiſſum eſt:vt ꝑ voluñtate & libito diſpēſent: ergo deus ratū habet quod inde ſic fecerit:non igitur vindicabit/ quod tam malis & tam

male abutentibus conferunt:quare tam iniquam tamꝗ fraudulentam administrationē/ immo dissipationē non vindicabit dn̄s. Quid ergo vindicabit? si hanc impunitā relinquit. Amplius dicit beatus Bernhardus ī libro quē scripsit de dispensatione & pręcepto exponens verbū illud regulę beati benedicti:si omnia sint in dispensatione abbatis/non est inquit dictum in libera voluntate abbatis/sed in dispēsatione: hoc est in prudentis ac fidelis serui dispositione. Quod si nec vnum asperum aut iniquū monachi verbum/commissum est libere voluntati abbatis sui:quanto fortius tantorū officiorū atq; beneficiorū collatio vnius aut multorꝝ nō est cōmissa libere voluntati pręlati ecclesię. Amplius cū nihil infidelius/ nihil insanius inueniatˀ huiusmodi volūtate p̄lati/ qualiter credendum est optimū & sapientissimū deum/tot & tanta commisisse tam infideli tam insane voluntati. Quis em̄ hominū tam infideli dispensatori paucos denarios custodiendos/aut dispēsandos cōmitteret. Pulchre siquidem ep̄m habentē pirum onustā fructibus:& volentē archidiaconatū quēdā conferre robinulo nepotulo suo/quidā delusit:cū interrogaret ep̄s cui pirū illā cōmitteret custodiendam;& responsum esset eidem a quodā:vt illā memorato robinulo cōmitteret.ep̄usq; dixit:absit:q̄a pira illa oīa deuoraret.Dixit ep̄o.dn̄e qualiter cōmittetis robinulo illi tot milia animarū custodienda:cū tam pauca pira committere non audetis? Quod si dixerit/quia non est ita cōmissum volūtati p̄lati:vt deus ratū & gratū habeat/ q̄cq̄d inde facere voluerit.si potestas ei data est/sicut pilato crucifigere dn̄m:videat ipse p̄latus ne abutatˀ eadē. Quoniā abusionē eius non relinquet dn̄s impunitā.Permissio igitur est non cōmissio & deo permittente ita dissipat/non dispensat p̄latus:quare non habet potestatē in his/nisi sicut fur in rebus furtiuis. Amplius bona/ q̄ elemosinario

tradita sunt ex officio elemosinarij: cōmissa pauperū sta-
tim sunt/postq̄ eius in manibus posita sunt: nec est de ce
tero/nisi pauperum nuncius aut dispēsator: quare domi-
nium aut proprietatem/non potest clausis manibus ele-
mosinarius in alios trāsferre. Et si alij de manibus eius ac
ceperint/ea non poterunt retinere. Manifestum est pręla
tos huiusmodi beneficia alijs quam idoneis conferre nō
posse/vel ea sua facere aliorū: quare manifestum est alios
nihil iuris habere ex huiusmodi collationibus: & ita nec
esse archidiaconos. Quod si dixerit aliquis q̄ nō volun-
tati/sed bone fidei cōmissa est collatio horum beneficio-
rum. Videtur ego potestas illa limitata bona fide: quare
extra bonam fidem nihil habet. Si igitur contra bonā fi-
dem pro voluntate huiusmodi aliquid p̄sumpserit ipso
iure(vt supra dictū est) nihil agit: quare ipso iure nō sunt
canonici taliter instituti. Amplius aut ista beneficia tradi
ta sunt ei vt sua/aut vt aliena. Et notū est quod non vt sua
ergo nullum eorū potest proprijs vsibus applicare: nec
in alios vsus transferre. Sed nec habet illa vt depositarius
cū necesse habeat illa dispēsare. In manu igitur eius sunt
sicut in manu dispensatoris: quemadmodum elemosyna
in manu elemosinarij/ vt diximus & tanq̄ aliena alieno
quidem iure nedum facto nec possessione. ¶ Querimus
ergo quorum sint iure huiusmodi beneficia aut persona
rum idonearū solummodo aut malarum. Cum ergo ne-
mo audeat dicere malarū aut ineptarū/iure sunt solūmo-
do bonarū personarum. Si igitur alijs pręsumat pręlatus
conferre de facto raptor est: & ipse qui cōfert/ & qui scie
ter recipit: ipse quidē quia ius aufert ab eo cuius est quā-
tum in ipso est. Recipiēs vero quia detinere pręsumit ius
alienum: & hoc siue scienter siue ignoranter: vt supra di-
ximus. Intellige autem quod dicimus de officio elemosi-
narij: quia postq̄ portio distribuenda pauperibus eidē

ad distribuendum tradita fuerit a domino suo/ statim in ius pauperum transiuit/& nomine pauperũ eam elemosinarius de cetero custodit: nec licet huiusmodi portionẽ domino/ nisi quasi mutuo acceptã de cetero alijs vsibus applicare. Et hoc notũ est ex consuetudine magnatum: similiter & ex cõsuetudine abbatũ. Amplius manifestum est generaliter dispensatorem non possidere ea quæ sibi tradita sunt ad dispensandum: nec habere in eis dominiũ habet igitur ea vt seruus: nõ solum eius a quo recipit: sed etiam familię cui dispensare habet bona commissa sibi. Querimus ergo cuius dispensator familię sit a deo constitutus in beneficijs & officijs ecclesiasticis. Nemo audet dicere quod constitutus sit a deo dispensator beneficiorum & officiorũ ecclesiasticorum ad opus familię diabolice vel in vna parte vel in toto. Quare ad opus bonarum & idonearum personarũ tantũ constitutus est a deo dispensator: quare & ad opus earũ & nomine earum habet in manibus officia & beneficia ecclesiastica: non igitur nisi per furtũ & rapinã tam suam quã recipiẽtis potest ea transferre in alias personas. Amplius officia omnia & beneficia ecclesiastica ipsius corpis ecclesię sunt iure indubitato: vsurpatio igitur est rapina & furtũ ea dari mẽbris diaboli vel ab eis acceptari. Amplius ex verbis domini in euangelio sacro. Non est bonũ panẽ filiorum sumere & mittere canibus. quare ergo neq; licitũ: neq; iustũ. magis autem illicitum: inhonestũ est & iniustum auferre filijs. Aufertur autẽ filijs panis temporalis sustẽtationis/& mittitur canibus/cũ dignis/ idoneis/ & bonis psonis subtrahitur & malis confertur. Vides ergo manifeste in his furtum & rapinam prelatorũ malorũ. Q; si quis dixerit bone & idoneę personę ius habent in beneficijs ecclesiasticis/sed non actionem: verũ dicit vtrũq; q; nullus singularis habet actionẽ singularem in quocũq; beneficio ra-

tione bonitatis & idoneitatis sue. Verũtamẽ ꝑlatus gene ralis est tutor totius ecclesię dei bonarũ omniũ & singu- rum personarũ. Quare pro omnibus & singulis potest agere ius suum quod tam nequiter/ tamq̧ imprudenter & fraudulenter aufert bonis personis restituere/ furesq̧ & latrones/tam male conferentes/quã male recipiẽtes de medio tollere/ & potestate qua sunt abusi priuare. Am- plius nunquid queuis domus pauperũ non habet pro- curatorem aut saltẽ habere non potest/sic cui vice paupe rum(licet in generali) ad domũ suã pertinentiũ respon- deat de bonis ad illos pertinentibus cũ nullus ꝑ se actio- nem aliquã babeat in bonis illis. Cur non etiã & paupe- res illius episcopatus poterũt similiter habere cõmunem procuratorẽ: quare & omnes pauperes christiani & bo- ni qui officijs & beneficijs ecclesiasticis idonei sunt/com- munẽ vnũ poterunt habere procuratorẽ/ quicquid autẽ sit de illis/ nunquid ecclesia vnaqueq̧ potest cõtra pręla tum suum agere super eo quod eã non edificat vt bonus & fidelis architectus. Amplius tenetur ne quelibet eccle- sia recipere in canonicũ & fratrẽ/quẽlibet quantũcunq̧ criminosum & infamẽ: Certum est quod nõ/immo tene tur repellere siue nõ admittere. Non autem potest vel te netur repellere aliquẽ qui ius habeat/quare nullus huius modi sortitur ius in huiusmodi beneficio ex collatione ꝑ lati:non valet ergo collatio prę lati/nec ipso iure extendit potestas hęc prę latorum vsq̧ ad personas non idoneas/ non eñ propter hoc si ignoratur crimen vel criminosi- tas personę alicuius minus criminosa est/nec ignorantia criminositatis sue prestat ei ius/ sed impedimentum ipsi ecclesię reuera prestat/quo minus ipsum vel nõ admittat vel repellat. Quod si dixerit quis/quia libera est potestas prę latorũ in parte ista(licet prohibiti sint)vel male vł ma lis conferre/quemadmodum potestas liberi arbitrij/ libe

ra est in homine ad percutiendum aliũ & non percutiendum/& prohibetur homo percutere/male tamen si pcusserit percussum est/ & percussio aliqua nonnulla est vllo modo. Eodem modo si cõtulerit prelatus/ collatũ est/ & collatio aliqua est nõnulla ipso iure. Respondemus quia percussio in facto consistit/ neq; pendet vllo modo ex iure:qa nec liberi arbitrij potestas ius est. imo magis est vis natural' vl' si forte ius est/nõ est nisi ius naturale. Potestas autem dispensandi beneficia ius est & officium ipsis prelatis certis finibus limitatum/quare ex huiusmodi officio non potest nisi quantum de iure potest prelatus. Hoc autem consistit infra limites huiusmodi potestatis/ & limitatio ista patebit melius in sequentibus.

POst hæc querimus. Vtrum ad hoc quod aliquis fiat verus canonicus aut verus archidiaconus/requirat intentio plati cõferẽtis vl' instituẽtis. Intentio inq;/qua intẽdat eũ facere canonicũ vl' archidiaconũ veri nominis. verbi gratia. Si prelatus intendat eũ facere diuitẽ solũmodo/siue cõferre ei tpalia/nullo modo intendens eũ onerare officio/nõ cogitãs neq; curãs de officio vel onere/nec in confuso/nec in generali:hoc est nec implicite/nec explicite/ nec in vniuersali/ nec in particulari. Vbi aperte videtur/q cum principale sequat accessorium & non econtrario/cũ nõ intendat/nisi accessoriũ emolumenti temporalis/& nullo modo pricipalis oneris/ vt diximus in hoc casu ex necessitate & si conferret emolumentũ temporale vel fructus nõ cõferret canonicatũ vl' archidiaconatũ: qm̃ canonia vel archidiaconatus noĩa sunt officiorũ & onerum/nõ emolumẽtorum/quare nõ esset archidiaconus scd'm veritatẽ/vel canonicus sic vocatus & sic receptus. Cũ huiusmodi officiũ nõ esset ei impositũ vl' collatũ: & si administraret/hoc solũmõ p vsurpatiõnẽ faceret/ nõ per ius. queadmodũ si abbas aliqs i abbatia itẽderet cõferre

alicui monachales victus & vestitus temporalis portionem nõ intendens eum facere monachũ: nullo modo haberet vtiq̧ huiusmodi homo victus & vestitus corporalis monachalem portionẽ/ cum omnino monachus non esset. Similiter si valeret prescripta p̄lati collatio/ haberet sic vocatus ab eo canonicalem vel archidiaconalem temporalium prouẽtuum portionẽ. Verum quoniã portio illa temporaliũ annexa est officio archidiaconali vel canonicali: & omnino nõ potest conferri sine illo. Manifestum est igitur ꝙ in prescripto casu nõ confertur illi sine onere/ cum non possit/ neq̧ cũ onere/ cum onus omnino incollatũ maneat/ si ad eius collationẽ intentio requiratur. Q̃ si dixerit/ qđ sufficit qđ p̄latus s intẽdat in generali siue in vniuersali onus vel officiũ imponere persone/ quã vocat/ vel secundario licet principaliter intẽdat eidẽ emolumentũ temporale conferre. Dicimus/ quia in hoc casu intẽtio illegittima est/ & ꝑuersa omni modo. Econtrario enim debet intẽdere & facere. Debet enim principaliter onus & officiũ intẽdere persone/ vel ꝙ scđ'm deũ magis est personam officio & oneri prouidere. Quia igitur hec est lex dei in cordibus omniũ recte intelligẽtiũ & sane sapientium scripta. Lex inq̧ scđm quam instituendi & creandi sunt qui officijs & dignitatibus ecclesiasticis preficiuntur. Manifestum est illos nõ esse archidiaconos vel canonicos qui nõ scđ'm hanc legem creati vel instituti sunt. quemadmodum lex secularis dicit decurionẽ non esse/ q̃ scđ'm legem creatus non est: quantomagis qui contra legem creatus est. Amplius huiusmodi vocatio est contra deũ & rationẽ/ ergo nec canonica nec legittima. Amplius non ex officio sic vocat prelatus/ imo contra officium & abutens ipso/ imo quod verius est vsurpans quod nõ est suũ/ & quod non pertinet ad officiũ suũ/ immo est cõtra illud. Nõ valet igit̃ ipso iure qđ facit. Quia si dixerit

intentio non requirit vllo modo prelati/adeo manifestus est error eius/vt dignum illum penitus disputatione non iudicemus. Necessaria est igitur intentio prelati/ qua intendat officiũ & onus imponere persone quã ad hoc vocat:quare necesse est credere vel scire prelatũ de persona huiusmodi q idonea sit exequi officiũ & portare onus: alioquin frustra/ immo ridiculose intenderet. Manifestũ est igitur limitatã esse potestatẽ ipsius/ & officiũ/ cum intẽtio eius ita limitata sit atq credulitas. Cum eñ necesse habeat intendere officiũ & onus imponere persone idonee/& etiam credere q persona vocata idonea sit ad vtrũq;multo fortius necesse habet ex officio vocare idoneos quare non licet ex officio vocare alias vel alterius modi/ quare per vsurpationẽ & excedens fines officij alias vocat. Amplius querimus. Si vocauerit impotentẽ ad officia ecclesiastica ex toto.verbi gratia.Impotentẽ ad psallere/legere/& cantare/puta mutũ/valeret ne huiusmodi vocatio de iure ad ista officia?Quod si valet de iure erit iste lector/ vel psalmista/ vel cantor ex huiusmodi vocatiõe/ quod si vocatione sola/ siue nuda confertur huiusmodi officiũ persone/que nõ est huiusmodi officij susceptibilis eadem ratione posset dici & statua vocari lapidea vel lignea.Idem & dicẽdum videtur de paruulo/qui impotẽs est exequi archidiaconale officiũ. verbi gratia.Nec docere potest populũ/nec iudicare/nec correctiones aut visitationes facere.Ex quo sequit archidiaconatus multos iam multis annis vacasse: videlicet annis puulitatis detinentiũ/& metropolitanis subiectos esse aut eos non solũ negligenter/ sed damnabiliter dissimulasse.

Post hoc querimus an requirat cõsensus persone vocate ad hoc q fiat canonicus vel archidiacouus/ & cuiusmodi cõsensus/& in qd/& manifestũ est q omnino inuitus & nesciẽs nõ põt fieri canonicus nec esse quãdiu

est inuitus cogicꝫ potest per censurā ecclesiasticā: sicut & in prelationibus fieri cōsueuit: scilicet ad hoc vt de volūtate fiat/vel efficiatur volens/ quod si requiratur consensus persone vocate/ manifestum est/ ꝙ paruuli vocati ad canonias vel psonatus ecclesiasticos/ nec efficiunt canonici/nec persone tales/ cum cōsentire in ea ætate non possint. Amplius cum vocetur ad officiū & onus qui rite vocatur: necesse ergo habet cōsentire in exequendū officiū & portandum onus ad quod vocat. Onus autē vel pars oneris est canonicū ecclesie ad quā vocatur seruitiū. Vbi igitur nō consentiat in dicendo seruitiū ecclesie illius/ & faciendo iuxta morem ecclesie nō efficitur canonicus ecclesie illius. Et hoc est ꝙ in ipsa inuestitione prebende/cōsuetudine vocantis exprimitur. His ēm verbis inuestiri consueuerunt. Inuestimus te de prebenda que illius fuit ad honorem dei/& seruitiū ipsius ecclesie. Quare obligatur expresse ad dicendas horas canonicas iuxta morem ecclesie illius. Amplius sicut ecclesia ei obligatur ad emolumentum temporale & alia/que debet ecclesia filijs suis immo membris suis: sic & ipse qui ad eam vocatur/obligatur ecclesie ad portandum onus ecclesie illius pro rata sua/hoc est/prout ei cōpetit vt filio & membro illius. Potissima autē pars oneris est ipsum officiū ecclesiasticum quare obligat se ex necessitate ad illud. Q̄ si non potest obligare se ad illud quacunqꝫ ex causa/siue quia obligat ad aliud/quod istud seruitiū secum nō patitur. manifestū est ipsum nō posse consentire in huiusmodi: nisi absolutus recedat ab alia. Consensus ēm in duo que sese nō cōpatiuntur/impossibile est/ ꝙ obliget ad ambo/quare vel ad neutrum obligat quod est inconueniēs/ vel ad alterū solum: & ita absoluit ꝑ consequens ab altero. Amplius si nō consentit in officiū & onus portandum. ergo nō consentit/vt fiat canonicus/cū fieri canonicū non sit nisi susci-

pere officiũ: quare nõ efficitur canonicus vllo modo vel archidiaconus. Amplius fieri canonicũ alicuius ecclesie/ est fieri membrũ & filium eius. Ponamus ꝙ tota illa ecclesia sit sancta & imaculata macula mortali: certũ est ꝙ malus qui vocat: & ꝑsistit in malicia sua: nõ efficit̃ membrũ corpis ecclesię illius: & si putetur/ neq̃ efficitur filius/ immo remanet adulter. ergo nõ efficitur canonicus ecclesię illius. Amplius illa ecclesia tota est ante aduentũ illius de corpore christi mistico & viuo: quod totũ viuit de spiritu christi: hoc est de spiritu sctõ: viuit vtiq̃ vita gratię. Iste autem totus foris est/ & totus foris remanet/ totus in corpore/ & de corpore diabolico: nõ efficitur ergo de ecclesia gratia illa ꝑ huiusmodi vocatiõne. Amplius nõ incorporatur ille ecclesię: & si forinsecus videatur ei coniungi Amplius huiusmodi lapis remanet in vera babilone spirituali: ergo nõ transfertur in ecclesiam illam/ quę est vera iherusalem spiritualis. Imcomparabiliter enim magis distãt spiritualiter spiritualis babilon & spiritualis iherusalem/ quam litterales corporaliter. Amplius iste lapis remanet in edificio ciuitatis diaboli/ quę est babilon spiritualis. remanet inq̃ totaliter. ergo non assumitur in edificium spirituale. Amplius nunquid non tenetur homo sic vocatus mutare vitam suã malam in bonã/ ex ipso debito vocationis? Ad sancta eñ officia non licet vnq̃ accedere in peccato mortali: quare eo ipso ꝙ non corrigitur: nec recedit a malicia pristina: deterior efficitur quã esset prius: quare edificio babilonis profundius infigitur & tenacius agglutinatur. non ergo in edificium ecclesię veri nominis assumitur. Amplius ecclesia remanet adhuc detruncata vno membro: videlicet canonico pro quo vocatur iste qui sanctus erat iuxta potentiam nostrã/ & aliud membrum ei pro illo non restituitur/ quare locus membri illius remanet vacãs & vacuus. Iste eñ nõ est positus

in loco eius/cum de loco suo quem habet in edificio babilonico/seu demoniaco motus omnino non sit. Si cōtingat igitur similiter de membris alijs omnibus ecclesia illa tota vacans est & vacua. Edificiū enim babilonicū nō restituit neq̧ resarcit detrimenta bonorū ecclesię ac viuorū lapidum. Amplius autē prelatus tenet edificare verā & sanctā iherusalem/cum suppetat ei copia quadratorū & cedrorum/aut non tenetur: & iterū aut prohibetur edificare babilonem: aut nō prohibetur. Quia si tenetur edificare iherusalem & prohibetur edificare babilonē/manifeste limitata est potestas eius circa bonas & idoneas personas/cum ex alijs non possit edificari vera iherusalem. Q̧ si dixerit/quia nō/prohibetur edificare babilonē/q̧ quid autē non prohibetur permittitur & est licitum. Permittitur igitur & licet ei edificare babilonem/cōtra quod inconueniens non est disputandum/ nisi igne & gladio. Amplius eius cōsensus qui reqritur in persona vocata/ ad hoc vt fiat canonicus veri nominis/ est vt sit cōsensus matrimonialis: quod si est: necesse est igitur vt consentiat in reddendo debitū spirituale/siue copulam spiritus. Debitum autē spirituale sicut diximus/ canonicū officiū & onus est: quare qui nec ꝑponit huiusmodi debitū nunq̄ reddere/ nec qui nō ꝑponit ipsum debitū reddere cōtrahit huiusmodi matrimoniū cum alterum expresse dissentiat a copula spirituali/ siue a redditiōe debiti. Alter vero non consentiat in ipsum. Amplius si quis virgo persistat corde in ꝑposito virginitatis quicquid dicat exterius nō contrahit matrimoniū cum in carnalem copulam nō cōsentiat/quare si iste persistat in proposito ecōtrario ei statui/vel officio quod designatur per huiusmodi nomē canonicus non matrimonialiter consentit in ipsum vel in illud. Amplius si quis in corde retinet secularitatē/ hoc est vt proponat in ea persistere q̄cquid dicat vel faciat exte

rius nō efficitur veri nominis monachus: sed est fictus si ue pictus & falsus monachus: ergo si aliquis retineat in corde propositū viuendi ecōtrario vite canonicali/quic quid vel agit exterius/nō veri nois/sed fictus & pictus & falsus efficitur canonicus. Amplius habitus & tōsura ex terior/ & quecunq alia foris apparentia non faciūt mo nachum/sed signant & ostendunt. Vita igitur monacha lis viteq illius propositum monachū verū & veri nomi nis faciunt. Sic canonicū nō tonsura canonicalis & habi tus exterior ceteraq exterioris conuersationis apparētia non canonicū verū & veri nominis efficiūt: sed significāt aut ostēdunt/ quare qui totum habet contrariū interius nō canonicus est veri nominis: sed pictus fictus & fal sus. Amplius clericalis religio est/ quā vnusquisq in susce ptione primę tōsure ingreditur. Et hoc apparet ex ratio nibus ipsis quę in impositione primę tōsurę dicuntur. In prima em̄ dicitur. Oremus dilectissimi dominū deū no strum pro hoc famulo suo vt donet ei spiritūsanctū/ qui habitum religionis in eo perpetuum cōseruet: & a mūdi impedimento vel sęculari desiderio cor eius defendat. Et in tertia oratiōe dicimus. Hunc famulum tuū benedice re dignare: cui in sancto tuo nomine habitū sacrę religio nis imponimus. De quacūq autem religione manifestū est: quia eam nullus suscipit vel intrat qui contrariū eius in corde propositū gestat/quare qui laicaliter viuere cor de proponit clericatum nō suscipit/sed falsum eiusdem si gnum solūmodo & inanem siue vacuā a veritate pictu ram/q si nec clericatum quis suscipit: quātomagis nec ca nonicatum. Qui em̄ neq clericus est/ neq vnq fuit: nec canonicus est: nec archidiaconus: nec episcopus: nisi for te (sicut diximus) pictus & fictus. Amplius si est corde hereticus/quicquid agat exterius/non est verus aut veri nominis christianus. Similit si saracenus/si paganus/hoc

est idololatria. Si corde igitur totaliter sit laicus/ nō est ve ri nominis clericus: similiter & si corde sit irregularis/ nō est veri nominis canonicus. Corde autem intelligimus proposito & voluntate. Amplius si signa exteriora non faciunt veri nois canonicos/ aut monachos/ aut etiam cle ricos: vel quod minus videtur christianos: qui igitur ni hil aliud habent/ nisi signa exteriora/ nil habēt quod effi ciat eos tales/ quare nil habent vnde sint canonici vel mo nachi/ vel clerici: quare nec canonici sunt/ nec clerici/ nec aliquid huiusmodi. Item si clericatus etiā est religio/ quā to fortius & canonicatus. Manifestum est autem ꝙ neqꝫ arctam neqꝫ amplam religionem suscipit vel ingreditur qui nec de religione illa vel alia curat/ cogitat/ vł intendit quare qui non religiosi effici/ nec religioni astringi inten dunt/ canonici omnino nō efficiūtur: & quoniā nulla est religio/ vel ampla/ vel arta/ quę principiū sui vel principa lem sanctitatē vitę nō habeat/ secūdario vero & annexā illi tonsurā/ habitū/ ecclesiasticū officiū/ ac proprias & spe ciales obseruantias. Manifestū est ꝙ nō consentit in reli gionem/ qui principiū eius & principale: hoc est vite san ctitatē/ qualem illa religio requirit/ vel emittit/ vel exclu dit: intentione & corde omittit. Omittit autē qui nec cogi tat/ nec intendit. Excludit qui contrariū proponit. Mani festum autē est hoc in omni alia religione. Amplius si no men religionis quis abhorret: vocetur canonicalis hone stas illa que requiritur in canonicis/ vł canonicalis sancti tas: querimus/ an in illam suscipiendā/ obseruandā/ & cō seruandam cōsentiant: & in illam se obligent/ qui ad talia vocantur. Videt̄ em̄/ vt queadmodum monachus ad ꝑ fectionem monachalē se habet: sic canonicus ad sanctita tem: vel saltē honestatē clericalē. Quare si ille nō efficitur verus monachus: nisi ad perfectionē monachalem se ob liget & astringat spontaneo cōsensu: sic nec isti efficiunt

canonici:nisi ad canonicalē sanctitatē: & vere se ad illam astringant:sed foris remanēt. & sic illi sunt fures & latrones: nisi se ad honestatē spontaneo consensu/ aliq̄ modo obligēt vel astringāt. Non dicimus voto:quia forsitan licet inde resilire. vt ipsi affirmāt:quod tamē hic nō diffinimus: nō em̄ leuē habet/nec facile determinabilē q̄stionē Ad minus ergo aliquo modo se obligant: saltē quasi tacitò pacto: vel quasi matrimoniali cōsensu (sicut diximus) ad honestatē illam seu sanctitatē clericalē. Quēadmodū igitur nō intrat monachus monachatū nisi consentiat in monachalē p̄fectionē:sed foris remanet tanq̄ simulator mendax. sic nec iste in canonicū/nisi consentiat in canonicalē sanctitatē & ad illā se astringat/ sed foris remanet: sicut ille fur est & latro inter veros monachos. sic iste inter veros canonicos. Non em̄ ille illic/ vel iste hic manet/ nisi propter temporaliū illam portionē/quę ratione p̄fectionis monachalis/aut sanctitatis canonicalis debet. Amplius sicut cōsentit intrans monachalē religionē/vel monasteriū/ i hoc vt sit de monasterio illo vl' cōuentu vt sit monachus monasterij illius. Renūciat omni cōtrario & omni ei quod nō pateret eū esse monachū monasterij illius. Eodē modo iste intrans ecclesiā canonicalē:siue q̄ canonicus eiusdē efficit̄ renunciat omni ei q̄d nō pateret ip̄m esse canonicū loci illius. Renūciat igit̄ omni pc̄tō mortali omne em̄ mortale pc̄tm̄ nō solū nō patit̄ istū esse de corpore cuiuscunq̄ ecclesię veri noīs:sed nec etiā de corpore totius eccl'ię vniuersalis. Amplius sicut apostasia monachū p̄cidit a toto monachatu:ita vt de monachatu nō habeat nisi solū caracterē monachalē & vincula votorum quibus astrictus est ad hoc vt sit verus monachus. Sic & clericus apostata a clericatu suo vel canonicatu non habet nisi caracterē clericalē & obligationē qua obligatus est ad hoc vt sit canonicus vel clericus veri nomis. Sicut

ergo non est monachus/qui a monachatu/ siue a mona-
chali religione recedens ad contrariũ se transfert:sic non
est canonicus nec clericus qui relinquẽs honestatem vel
sanctitatem clericalem ad contrarium se transtulit/quare
non sunt canonici vel clerici secularíter tantũ & lasciue vi
uentes. Quemadmodũ neq; monachi apostatice viuen-
tes/monachi sunt/nisi quis dicat eos esse canonicos vl' cle
ricos propter caracterem clericalem & obligationem:si-
cut de monachis. Quare manifestum est/ ꝙ remanentes
in secularitate & lasciuia sua non efficiunt clerici veri no
minis & canonici: queadmodũ nec efficiũtur monachi.
Amplius persistens in iudaismo/ paganismo/vel sarrace
nismo non efficitur christianus veri nominis. ergo persi-
stẽs in cõtrario clericatus/ canonicatus/ ant monachatus
nõ efficiet vel clericus vel canonicus veri nõis. Amplius
clericatus contrariũ laicatui est:similit & canonicatus ali
quid habet cõtrarium quod est illud/quod est totũ diui-
num seruitium/quod in ecclesia dei cantando/psallendo/
orando agitur:nisi animarũ patrocinium. Quare qui ad
huiusmodi officiũ istituit aiaꝝ patronus cõstituit/patro
nus inq; siue aduocatus p̄dictis modis obligatus ad alle-
gãdã cãm aiaꝝ:vel ꝙ magis est sacrificus. Manifestũ igit
est/quia canonicus non efficitur qui causam animarũ nõ
suscipit allegandam:quemadmodũ neq; patronus/ neq;
aduocatus in causa aliqua constituitur/ qui eã agendam
nõ suscipit. Qui igitur nec cogitat de causa animarũ/ nec
curat institutionẽ suã/immo potius intendit contrarium
animas suas peccatis alligare non efficitur clericus vel ca
nonicus veri nominis. Amplius qui nil scit de huiusmo-
di allegationibus/nec cogitat/nec audiuit/nec in cor eius
ascẽdit/nec de causa/nec patronus/nec aduocatus in hu-
iusmodi causa esse potest:nisi forte quis dicat asinum fie-
ri posse aduocatum huiusmodi vel patronũ. Eodem mo

do potest obijci de stipendiarijs medicis: vinearũ operarijs/& agrorum speculatoribus/ioculatoribus spiritualibus: & de omni genere operariorũ artificum: qui comparantur vel assimilantur clericis titulatis. Attestãtur autem eis quę diximus rasura capillorum: atq̨ tõsura/ quę canonicis instituendis siue clericis canonicandis induuntur. Similiter & habitus canonicalis: necnon & modus collationis siue institutionis. Si vero corde nõ abradit a se: neq̨ circũcidit quicquid est canonicali honestati contrariũ: si proposito nõ induit nouum hominẽ: quantum ad honestatẽ: huiusmodi proculdubio non efficitur verus canonicus. Quẽadmodum similiter agens in monachalibus: nõ efficeretur verus monachus: & quemadmodum si aliqua abbatia nõ haberet nisi simulatores vel simias: huiusmodi nõ esset abbatia vel monasterium veri nominis: sed esset vmbra siue pictura: & quasi effigies vere abbatie: & sic similiter se habẽtes canonicales ecclesię siue canonie vmbre sunt & picture & simeę/ & quasi effigies canonicalium ecclesiarũ verarũq̨ canoniarum: & loca habitationis huiusmodi hominum: habitationes sunt simiarũ. Sequitur etiã ex hoc/ vt prelati qui tales instituunt: non ecclesias edificant: sed pingunt: nec lapides viuos ac veros colligentes in structura edificij ponunt: sed magis picturas eorũ aggregant. Amplius qui sic accipitur vel instituitur: nõ fieri querit canonicus: sed signari tantum quare secundum etiã intentionem suã non est nisi statua vel pictura veri canonici. Q; si dixerit/quis q̨ ficte accedens ad baptismum est verus christianus: & verus clericus habetur quicũq̨ habet primã tonsuram/ propter hoc vt verus clericus defenditur/alioquin male esset ecclesię dei si peccatores & clerici & laici locum in ea nõ haberẽt. Respondemus quia manifestũ est: quia equiuoce dicit̃ clericus verus & signis exterioribus solũ pictus

D

ficut homo animal & quod pingitur. vt dicit Arestoteles Sicut ergo vacaret tota abbatia aliqua sic se habēs a monachis sic & vacat omnis canonia ꝓportionabiliter se habens a canonicis. Amplius si aliquis abbas sic ex huiuſmodi pictis monachis tantū totam abbatiam institueret vel potius occuparet/ imo qđ verius est pingeret: nec intendens eis dare/ nec illi recipere: nisi temporalia & signa monachatus solūmodo ꝓpter illa/ nōne tota illa abbatia vacaret a monachis/ & epūs loci cum ipso principe fundatore posset omnia bona occupare: & veros monachos illic instituere. Si aūt in tota abbatia hoc posset cur & nō in parte similiter & in vna persona. heu quot abbatię canonie/ episcopatus vacant/ vel in toto/ vel in parte. Q̄ȝ si dixerit ꝙ latet hoc summū pontificē & etiam principes: verū quidē dicit/ sed nos hic de veritate agimus quę veritas multis patet & pluribus patere posset nisi vanitatē diligerent & quererent mendacium. sicut dicit psalmista. Apprehenderunt em̄ multi mendacium & noluerunt reuerti. sicut dicit Iheremias in octauo. Multis em̄ certissimum est/ quia nec intrauerūt/ nec intus sunt/ immo foris tantum videlicet in solis signis exterioribus & mēdacio temporaliū/ & vt vulgo dicitur. Pedē suum intus non habent/ neqꝫ vnqꝫ pedes suos intus habuerūt hoc ipsa veritate canonicalis honestatis & alioꝝ spiritualiū. Est etiam manifestum/ quia ecclesia vniuersalis intus vacua est in maiori parte sui: foris autē plena statuis/ picturis/ simijs/ quas diximus. Hoc est qđ dicit Iheremias in primo Trenorum. Quomodo sedet sola ciuitas plena populo non dixit clero: quia magis populus est clerus populariť viuens quā clerus. Iuxta quod dicitur Isaie. xxiiij. Et erit sicut populus sic & sacerdos. Amplius: si vbi debent esse monachi sanctissimi vellet q̄s instituere vnū vel duos clericos seculares. licet valde honestos q̄ tamen monachalē

perfectionē omnino renuerent/nunquid nō adhuc vacarent loca duoꝝ monachorum & ad hunc modum si singulis decedentibus similiter clericos eis substitueret nūquid nō post mortem omniū monachorum monasteriū illud vacaret/& de monachatibus dubitari nō potest qn omnino vacent/quare & redditibus monachatibus dediti seu annexi vacant saltem de iure. Clerici ergo sic subrogati nihil iuris habent in temporalibus abbatie illius: q̄a igitur magis distāt mali clerici a clericis honestis quā illi etiam a monachis sanctissimis & minus bono digni sunt multo fortius nihil iuris habēt in canonicalibus/seu alijs ecclesiasticis beneficijs. Amplius/si quis de legato ĩ testamēto cōtra voluntatē testatoris disponere p̄sumpserit/& ipso iure nihil agit/ & cui aliquid inde dederit/ nihil iuris in eum trāsfert: cum ad implendā voluntatē testatoris verus executor ab ipso constitutus sit. Beneficia autē ecclesiastica quantū ad temporalia in magna parte bona sunt testamēti fidelium defunctorū legata ecclesijs: quare cōtra voluntatē eorum/ vel institutionē de eis p̄sumere vel vsurpare/vel dando/vel recipiendo ipso iure nō valet/neq̧ sic recipiētibus ius in eis aliquod acquiritur. Idem est & de alijs donationibus: dotatorum eñ & ditatorū atq̧ fundatorū ecclesiarum intentio fuit vt dei serui & fideliter eidem seruientes soli beneficia q̄ ecclesijs largita sunt obtinerēt: quare si contrariū/vel aliud de ipsis agitur pręter intentionē ipsorum est per vsurpatā & nō cōmissam potestatem: & ideo nil iuris transferre vidētur qui hoc p̄sumūt ĩ tales receptores huiusmodi bñficioꝝ. Amplius si qs in ecclesia beneficiatus/vel titulatus cadat in mortale peccatū certum est q̧ efficit̃ membrū diaboli & desinit esse membrū ecclesię illius, deseritq̧ locum suum, iuxta illud quod dicit Ecclesiastes. x. Si spiritus potestatem habentis ascēderit sup̱ te locū tuū ne dimiseris. Transfertur

ergo iste a spirituali iherusalē in babilonē: & de edificio corporis cristi mistici ī edificiū corpis diaboli. vacat igitr locus eius & de iure & de facto secundum veritatē: licet forte nō appareat. vacat inq̄ locus eius/ille vtiq̄ quē deserit: vacat & officiū spirituale cuius prima & fundamētalis pars officij est recte viuendi. hoc enim officium spōte deserit. similit̄ vacat onus quod proijcit quare & emolumentū: & hoc vtiq̄ secūdum veritatē licet foris nō appareat. Qualiter ergo auctoritate sua huiusmodi homines & resumunt officia sua & percipiunt simul temporalium emolumenta. licet contrarium forsan alicui videat̄ quia nō videtur onus ex toto proijcere neq̄ officium ex toto deponere qui ad horā tentationis hoc facit: sed quid si proponat animo nunq̄ resurgere siue resumere onus aut officium. de huiusmodi homine dubitari non debet quoniam tanq̄ fur & latro temporalia emolumenta percipiat & si exterius hoc apparet vel cōfitetur indubitanter abijciendus est de ecclesia/immo de tota christianitate. Quod si quis dixerit/cū nemo sciat/an amore/an odio dignus sit/an de spirituali iherusalem an de babilone sit: quilibet titulatus & bñficiatus ī ecclesia discrimini se cōmittit/stipendia temporalium ibi percipiendo: quia forte vt fur & latro: & forte vt seruus ifidelis. Respōdemus in hoc/quia vere periculosissime habentur huiusmodi beneficia propter q̄ & viri timorati cum timore & tremore illa percipiūt atq̄ recipiunt: & quod residuū est eis a moderata & precisa sustentatione erogant pauperibus/& p̄cipue talibus qui animarum patrocinijs eos adiuuant & supplent eorum defectum. Ve autem illis qui ecōtrario faciunt: videlicet qui superflua sua vel idololatrie p̄ auaritiam/vel luxurie/ & vanitati depascenda atq̄ consumēda exponunt. Videmus autē manifeste quia propter ante dictū periculum: multi & magni huiusmodi emolumē

ta & ſtipenpia vel reliquerũt vel penitus renuerũt. Qualiter autem diſpenſanda vel expendenda ſint bona eccleſiaſtica expreſſe docet dñs Leuitici.vi. Sancta enĩ oĩa & a ſanctis/& in loco ſctõ expẽdenda ſunt.oĩa eñ hęc ſanctificata dño ſũt & oblata pia deuotiõe fideliũ. Quare ſacrilega impietas eſt huiuſmodi bona vł meretricibus vł hiſtrionibus dare vł in aliȷs vite humane corruptiõibus expendere. Scimus autẽ noſtris temporibus fuiſſe magnos doctores: & ante etiã tempora noſtra/ qui dicebãt ꝙ quecunꝗ quis de huiuſmodi bonis percœperat/toto tempore quo in peccato mortali perſtiterat/ reſtituere tenebatur ſi poſſet/ & hoc ea ratione/ quia toto tpe illo regi babilonis: id eſt diabolo militauerat: quare illo toto tẽpore chriſti ſtipendiȷs priuandus erat: & illa ei iure penitus auferenda. Beatus quoꝗ Auguſtinus dicit/ quoniã talis indignus eſt etiã pane quo veſcitur. Apoſtolus eñ ſecũde ad Theſſaloniceñ. vltimo expreſſe dicit/ qui non laborat non manducet. Quod non de quocunꝗ labore intelligi poteſt: ſed ſolo labore qui fructum habet remunerationis æterne. Non enim labor ille exterior legendi pſallendi/cantandi ſufficere videtur ad patrocinium animarum/ niſi puritas cordis & ſapor deuotionis illum cõdiuerit/ & deo acceptũ reddiderit.per hoc quod dicitur Amos.v. Aufer a me tumultũ carminum tuorũ & cantica lyre tue non exaudiam. Iſaie primo.Cum multiplicaueritis orationem nõ exaudiam. Et Gregorius. Si is qui diſplicet ad intercedendum mittitur: irati iudiçis animus ad deteriora prouocatur. Amplius quia incomparabiliter validius & efficacius intercedit vita ſanctorũ pro animabus quam ipſa oratio.ſicut dicit Geneſis. iiȷ.Quia reſpexit dominus ad abel & ad munera eius.ad Cayn autem & munera eius non reſpexit: quia videlicet propter Abel reſpexit munera/& non econuerſo.ſic & orationes

sanctorum & totius ecclesię propter ipsos & propter ecclesiam exaudiuntur/& non ipsi ꝑpter eas. hoc ergo sublato videlicet gratia qua ipsi sancti deo accepti sunt. & q̄ eius ecclesia ei placita est: sublatū est patrociniū animarum/& a suffragijs & orationibus eorū/ sicut dicit ille cecus natus. xi. Iohannis. Peccatores deus nō exaudit. Intētio igit̄ largientium huiusmodi bona ecclesijs in primis & maxime est in bona vita seruientium deo atq̄ percipietium illa. Secundario vero ipsa suffragia canonici seruicij cum hęc suffragia canonici seruitij non sint patrocinia nisi propter illam: alioquin maxime organisantibus & cantantibus. alia quoq̄ seruitij ecclesiastici exteriori decore ad sensum/pulchrius aut melius facientibus danda essent. Apparet igitur tibi quantū dānificat fundatorem aut dotatorem ditatoremq̄ suum queq̄ congregatio male viuens/& deo odibiliter conuersans: sicut de nōnullis conuentibus regularium plerūq̄ audiuimus. Verum de suffragijs istis in tractatu de sacramentis & in ca. de ordine sacerdotali/qualiter facienda sint vel fiant nos plene determinasse meminimus/vbi & errorem illorum destruximus qui virtutē sacramentorū & vtilitatē suffragiorum destruebāt ꝑ indignitatē ministrorum.

TRACTATVS Guilhermi Parisieñ. episcopi. De pluralitate beneficiorum.

Post hæc autẽ aggrediemur disputatiue de hoc. An liceat vni personę multa habere beneficia: quorꝫ vnũ sufficiat/ad competentẽ ipsius sustẽtationẽ. In primis ergo forsitan si videtur alicui dubitandum: quia a multis & magnis sentiť ꝙ sic. Et a multis & magnis ꝙ nõ. Et propter hoc temerariũ videri potest de hoc p̃sumere diffinire. In quo dicimus. Quia si dubiũ est vtrum liceat an nõ liceat: ipsa dubietas certitudo est & determinatio/ quia ꝑculdubio nõ licet. Nulli em̃ dubiũ est quia nõ licet alicui se committere discrimini. Discrimini autẽ se cõmittit qui aliquid facere prȩsumit de quo dubitet: an peccatũ mortale sit. Quare sicut diximus quia ipsa dubietas efficit hoc discriminosum. Propter hoc vitandũ est ex necessitate quare et illicitum. ¶ Amplius nullus dicit hoc videlicet ꝙ liceat/nisi vel qui plura habet huiusmodi beneficia: vel qui ea habere intẽdit: quare in causa sua et ꝑ seipso dicit huiusmodi testimonium/nõ est ergo verũ siue conueniens testimoniũ eius/& ideo nõ est credẽdum ei. Qui autẽ ecõtrario dicũt/cõtra se dicunt: quodãmodo obligantes vt plura in futurũ nõ habeãt et vt vno cõtẽti sint tali bñficio. sicut legiť Prouerbio. xiij. Qui detrahit alicui rei i futurũ se obligat: subaudis ne illã faciat. ¶ Amplius qui nõ laborat/nõ manducat ex vltimo. ij. ad Thessalo. Ergo qui nõ laborat dupliciter/ nõ manducat dupliciter. Et sic similiter qui non laborat tripliciter & sic de aliis. Quemadmodũ enim syllogismus simpliciter ex ꝓpositiõibus simpliciter fit. & syllogismus huius ad hoc ex ꝓpositionibus huius ad hoc. ¶ Amplius si ratione laboris & opationis debeť cibus. sicut dicit veritas. Mat. x. Quia dignus ẽ oparius cibo suo. Et Luce. x. Dignus est

mercēnarius mecede sua. ergo nō debet duplex cibus nisi rōne duplicis laboris: & sic de aliis. Et huic rationi attestatur ipse modus & forma collatiōis & inuestitionis bñficiorū. ¶ Ibi em̄ expsse dicit ab ipso plato. Cōferimus tibi bñficiū vel inuestimus te de eo ad honorē dei/ & seruitiū eccl'ie illius. Nullo igit mō licet alicui habere plura huiusmodi bñficia/ nisi exsoluat totidē hmōi seruitia. Quare tria paria huiusmodi seruitiorū oportebit exsoluere habētē tria huiusmodi bñficia. Alioqn defraudabit mortuos & viuētes vno vel duobus seruitiis/ & tanq̄ fur & latro pcipiet vnū vel duo illorꝝ emolumētorꝝ. ¶ Amplius qs dubitat de fūdatoribus eccl'iarꝝ & p̄bēdarū/ qm̄ sicut certū numerū voluerūt habere seruitiorꝝ sic & seruitorꝝ: & iterū ipsa seruitia iuxta numerū eorꝝ. vbi gr̄a. vt i ecclesia Carnoteñ. seruitiū Carnoteñ. & in Parisieñ. Parisieñ: qd si dixerit qs/ quia ē vna eccl'ia. & ideo q deseruit ī vna deseruit in duabus vl' tribus. illa ergo rōne in oībus quare iniuste agit cū eo/ in eo q nō pcipit in oībus & equalit in oībus cū equalit seruiat in oībus. Causam em̄ quā ponit seruiēdi in oībus eq̄lis est: videlicet vnitas ecclesię vniuersal'. ¶ Amplius: si vno seruitio sufficient satisfit deo & tribus ecclesiis & aīabus/ ppter q̄s fundate sunt eccl'ie/ sicut satisfieret eidē tribus seruitiis. Ad q̄d ergo ē tāta multitudo & varietas seruitiorꝝ/ vel etiā seruitorꝝ: Amplius/ magis vna est in se Carnoteñ. eccl'ia/ quā sit cū Parisiensi: vel cū quacūq alia. Si ergo vnitas illa qua sibi inuicē vnite sunt/ efficit hoc vt vnus canonicus vel seruitor sufficiat p duobus: & vnū seruitiū p duobus: & vt vna psona possit obtinere duas illarū eccl'iarū p̄bēdas: mlto fortius vnitas ipsius eccl'ie Carnoteñ. i se sufficit hoc efficere/ vt vna psona obtineat in eccl'ia Carnotēsi duas p̄bēdas vel plures. hoc autē nullus eorꝝ ausus est adhuc dicere/ nec aliqs ipsorū epōrū vnq̄ hoc p̄sūpsit facere: vt hūti vnā p̄bēdā

in ecclia carnoteñ cõferret aliã in eadẽ ecclia. ¶ Amplius & facilius & cõmodius & melius p oẽm modũ/põt quis deseruire duas pbẽdas vel ples i eadẽ ecclia/quã i diuersis diuersas: qa in vna collectus & totus: in diuersis vero dispsus atq diuisus. & iterũ/ibi assiduus/ illic vo iterpolatus ğ multo fortius licet vnicuiq psone ples pbẽdas obtinere i eadẽ ecclia quã in diuersis. Amplius: nemo dubitat/qn tres seruitores & tria seruitia eqlia p oẽm modum hoc ẽ magnitudine & nũero & merito/triplũ sint ad vnũ seruitorẽ & ad vnũ seruitiũ: qre q deo & aiabus nõ dat nisi vnũ illorꝝ. s. seruitorꝝ/vnũq seruitiũ/triplo minus dat deo/quã q tres illorũ seruitorũ dat triaq seruitia. Silr & ecclesijs & aĩabus. Si igĩt fuerit duo plati ita facientes: qs audebit dicere/qꝫ eque bñfaciat/q deo & ecclię sue & aiabus nõ dat/nisi vnũ seruitorẽ atq seruitiũ. vt ille q dat triplũ p oẽm modũ: Qđ si dixerit qs/ qa melius facit q dat tres seruitores ac seruitia totidẽ/quã q nõ nisi vnũ vtrinq sed sufficit. Querimus cui sufficit hoc: aĩabus. n. q torqnt in igne purgatorio nõ sufficit: ppt hoc qđ alit accelerãt liberationẽ earũ tres misse quã vna earꝝ. & ita de alijs suffragijs. Si. n. tm valeret eis missa vna/qntũ tres: eadẽ rõne qntũ mille: & ita supuacue & inutilit (qntũ ad hoc) multiplicarẽt p eis ecclĩastica suffragia/ qđ nemo audet dicere christianus. Qđ si dixerit qs/qꝫ sufficit deo: & hoc manifeste falsũ est/qa ad maiorẽ gloriã sunt ei mlti pcones laudis ipsius/quã vnus illorũ. Aliogn ad qd institute sũt tot & tãte ecclię collegiate totq chori canẽtiũ laudes ipius: Si autẽ dixerit/qꝫ hoc sufficit ipsis ecclesijs: & hoc qs dubitat esse falsũ: Quę em̃ ecclia est (nisi forte malignantiũ quã deus odiuit) q nolit habere integritatẽ totius corpis sui & vniuersitatẽ mẽbrorũ suorꝝ: quę inq est/q portiõe corpis sui cõtẽta velit esse p toto nisi q magis est synagoga sathane quã ecclia: Qꝫ si dixerit: qa sufficit plato/vł in

telligit qđ sufficit ei ad meritū/hoc est impossibile manifestū.sed reuera ei sufficit ad gehēnā.Defraudare eñ dñm pconibus grie sue/ atq pconijs/ & ipsam ecclesiā mēbris suis/& mēbror officijs:aias vero tā mortuorū q viuorū patronis simul & patrocinijs/idigētes fratres tm frustrari suffragātibus atq suffragijs/sufficiēs meritū est et cā dāpnatiōis eterne.Q si dixerit.q sufficit habēti vel recipiēti vnū seruitiū/p mltis bñficijs.Rñdemus: qa intolerabilis psumptio est eousq existimare & appreciari seruitiū suū videlicet q vnū eius seruitiū valeat tria vel qttuor/ vel decē/vel mille silia seruitia totidē bonorū virorū vel sctōr videlicet vt vna missa valeat decē alias siles bonorū virorū.Neminē adhuc vidimus q in istū impudētie ausum prruperit.¶ Amplius cōductus vinearius ad vnā vineā excolendā vel vnū agrū/si qs ad aliā excolendā eodē tpe cōducere voluerit/repellet eū & dicet se esse cōductū ad aliam excolēdā/& suā opam iā locasse:& durante huiusmodi cōtractu(videlicet cōductionis siue locationis)nō posse silem se inire cōtractū. Nullus etiā pcurator vinee vel agri verbū audet facere/de cōducēdo opariū ad aliā operationē conductū/donec illā exsoluerit/ & ab huiusmodi cōtractu liberatus sit.Si igit huiusmodi oparij in istis minimis/tāte fidei & veritatis esse volūt: vt ad duas opationes simul se cōduci nō patiant/ quāto fortius & in spūalibus hoc magis obseruādū est:vt oparius cōductus pcio stipēdij eterni/& etiā tpalis/ad opandū in vna eccl'ia(q & vinea & ager & edificatio spūalis est:sicut dicit apl's)cum conductus est aliquis.i.cōstitutus/nō debet sustinere ad operādum in alia se cōduci/donec sit absolutus ab huiusmodi cōductiōe seu cōtractu.idē est de aduocatis. Conductus eñ aduocatus ad aliquā causam agendam/et aliquo tpe/nō patitur se cōduci ad aliā agendā in illo eodē: quia igit in eccl'ia bñficiatus seu titulatus/ad agendā cau

ſam aīaꝝ ad eccleſiā illā ꝑtinentiū/ ſpiritualiꝰ aduocatus cōſtitutus eſt: & ad certas allegatiōes ꝑ eadē ꝓponēdas: quas ei mutare nō licet aut ſubticere: manifeſtū eſt: quia nō pōt cauſam ſil'em ſuſcipe eodē tpe vētilandā. Allegationes autē (de qbus diximus) pſalmi ſunt/ lectiones/ ſiue collecte/ ſiue oratiōes & cātationes/ q̄s nec mutare cuiq̄ꝫ licet cōtra eccleſię ſue morē: nec ea pōt inculpabiliꝰ ſubticere. Et ſi eñ generaliter ſeruitores eccleſiarū/ ſiue generales aduocati cōſtituti ſint aīaꝝ: ſpecialiꝰ tñ et ſpeciales aduocati cōſtituti ſunt animarū: quarū bñficijs tpaliꝰ ſuſtētanꝰ: et earū q̄ parochiane ſunt eccleſiarū ſuarū aut cōparochiane eoꝝ. Quia igiꝰ vno et eodē tpe/ et cauſis/ et allegationibus ſatiſfacere nō pōt vnus et idē aduocatus huiuſmodi: manifeſtū eſt/ qa non pōt aduocatus eſſe pluriū huiuſmodi cauſarū/ ſimul vna et eadē pſona. Hoc autē eſt/ eſſe canonicū duarū eccleſiarū: aut pars canonicatus aut cōcomitās inſepabile/ videlicet aduocatio ſic limitata ſiue patrocinium. Ad idē ſolemus inducere ſil'itudinē de feudis: ſicut eñ ratione vniuſcuiuſq̄ꝫ feudi/ debeꝰ certum ſeruitium: ita et ratione vniuſcuiuſq̄ꝫ prębende. Quare quemadmodum quot feuda vnuſquiſq̄ꝫ tenet: tot debet inde ſeruitia: ergo ſic/ quot prębendas vel beneficia vnuſquiſq̄ꝫ detinet/ et tot debet inde ſeruitia eccleſiaſtica/ hoc eſt tot paria horarū et aliorū oīm. ¶ Amplius: eccleſia dei nihil habet ſubſtantialius/ quā corpus ſuū et mēbra/ ex q̄bus cōpacta eſt & cōſtructa. nihil ergo habet deo acceptius quā ſanctitatis gratiā/ & diuini cultus ſeruitiū. Hęc pluralitas p̄bendarum & aliorū beneficiorū eccleſiaſticorum/ et eccleſię corpus magna ſui parte detruncat ac mutilat/ dum pro decē membris non habet niſi vnum/ et quandoq̄ꝫ pro tribus vel quattuor nō habet niſi vnum. Cum eñ aliqs obtinet loca decē prebēdarū in decē eccleſijs: decē ille eccleſię ꝓ decem ſuis membris nō habēt niſi

illũ:& ad hũc modũ de aliis. Respice igit̃ ecclesiã dei quã tũ ad clerũ:& vide q̃t sunt/q̃bus instar demonii illius euã gelici/legio merito nomẽ est/qa m̃lti sũt. vnusq̃sq; em̃ illo rũ vnus est in p̃sona vł essentia. multi aũt in officiis & be neficiis. Respice inq; multitudinẽ hmõi hoim/& videbis quãta sui portiõe detrũcet̃ p̃ eos corpus ecclesie/& vide bis/q̃a alius detrũcat ip̃m duobus mẽbris/alius tribus/ali us p̃libus/vsq; ad nũerũ incredibilẽ. Qđ vt clarius eluce scat/ponã exemplũ ad hoc. Si em̃ licet vni p̃sone habere q̃draginta p̃bẽdas/esto q̃ q̃draginta sint eccl̃ie/q̃rũ vnaq̃ q; q̃draginta habeat canonicos:& ponamus/ q̃ q̃ttuor p̃ sone habeãt oẽs illas p̃bẽdas: ergo vides manifeste/ q̃ p̃ quadragesies q̃draginta p̃sonis/nõ habet deus vel oẽs il le q̃draginta eccl̃ie/ nisi q̃ttuor p̃sonas/& p̃ quattuor con uẽtibus/ nõ nisi vnũ: sil̃iter & pro mille sexcentis mẽbris glorię sue p̃conia & laudes suas canentibus/nõ habet ni si q̃ttuor. Iam ergo manifestũ fecimus/ q̃ dixeramus/q̃a quod habet ecclesia dei substantialius (videlicet corpus suum) ita detruncat ista pestis/ & mutilat quod habet ac ceptius/videlicet honorificentiam cultus dei. Quã perni ciosa igitur sit hęc pestis ecclesię dei/ ex his manifestũ vi debitur:quare exterminanda totis studiis ac viribus ab eadem:vt ignis deuorãs corpus ecclesię & membra ipsi us/vt pestis idololatrie auaricie & ambitionis/ vastãs ex magna parte honorificentiã diuini cultus. Amplius que rimus ab huiusmodi auaris & ambitiosis(vt videt̃) vtrũ ex charitate detineant multa huiusmodi beneficia/ an ex cupiditate vel ambitione. Quod si ex charitate se dicant habere/non est qui eis credat. Non enim ex charitate dei & proximi tanta dispendia seu detrimẽta glorie sue deo irrogarent. neq; proximis tãta damna suffragiorũ: neq; ipsi ecclesię (quę incomparabiliter magis diligenda est quã quiuis proximus) tantã corporis sui vastationẽ fa-

cerent. Quod si ex cupiditate vel ambitione/ ex ore suo iudicentur. Manifeste enim confitentur / quia male.

¶ Amplius vnaqueq; ecclesia collegiata/vel conuentualis/ corpus vnũ est per se: impossibile autẽ est/vnum mẽbrum esse duorum corpoꝝ naturaliter:nisi per errorem naturę monstruositate illud cõtingeret. Queadmodum accidit in mulieribus/quę ab vmbilico supra due erãt:ab vmbilico autem infra vna. Cum ergo corpus nature/ exemplum sit corporis gratię(quod est ecclesia sicut ostendit apostolus.xij. prime ad Corĩn.) non potest esse nisi monstruosa in corporibus gratię huiusmodi membroꝝ vnitas siue cõmunicatio. Et si enim multitudinis credentiũ sit cor vnũ & anima vna(sicut legit in quarto Actuũ) scilicet vnitate fidei/contra diuisionem heresum/ & vnitate caritatis/ contra scissuras scismatum: tamẽ essentialiter multa sunt mẽbra vniuersalis ecclesię/& magna/ vt parochie siue cõuẽtus/& minima/vt singule ꝑsonę. Et queadmodũ diuersitas officioꝝ in corpe nature/diuersitatẽ req rit mẽbroꝝ:in corpe siliter naturę: oĩa membra nõ eũdẽ actũ habẽt/nec vnũ sunt plura:ita & ĩ corpe gratię. Quare sicut in corpe nature oĩa mẽbra nõ eundẽ actũ habent nec vnũ plura sunt:& ĩ corpe gratię debet esse. Quod tãto debet esse ab oĩ deformitate mõstruositatis lõgius/ q̃nto nobilius deoq; gratius. Hęc aũt indubitãter mõstruositas est:vt oculus manus sit:& manus ocľus: nõ põt igit esse/vt q est archidiaconus ĩ vna ecclia/sit ꝑpositus ĩ alia.

¶ Amplius:iste q obtinet officiũ vel bñficiũ in vna ecclia est de corpe illius & mẽbꝝ ipsius. Si igit vocet ad aliã ecclesiã aut remanet ĩ ꝑori/aut nõ remanet:si remanet/ergo nõ trãffert ad aliã/nec collocat in edificio illius siue ĩ corpore ipsius:sicut lapis q remanet in edificio domus alicuius/nõ collocat in edificio domus alterius. si ꝟo nõ remanet/habemus ergo qd intẽdimus. Et cõsidera diligenter

similitudines istas: q̄a valde exp̄sse sunt. ecclesię em̄ & domus & ciuitates & edificatiões dei sunt. Iherusalē em̄ edificat̄ vt ciuitas. sicut dic̄ Psal. & ap̄ls in. iij. p̄me ad Corin̄. Dei cultura estis: dei edificatio estis. ¶ Amplius v̄itas in euāgelio Mat. vij. Omnis arbor q̄ fructū nō facit &c. Et Eusebius in omelia q̄dā. Arbores sumus ī agro dn̄i complātate. Diuersę igit̄ eccl̄ie: diuersi agri sunt. impossibile autē est/ eandē arborē in diuersis agris simul esse cōplātatā: & si plātata fuerit in vno/ impossibile est/ vt nisi ab eo euulsa fuerit plātetur ī alio. Quia igit̄ canonicoꝝ institutio in ecclesijs/ plātatio sp̄ualis est arboꝝ in hortis/ impossibile est clericū plātatū/ hoc est institutū in vna eccl̄ia/ nisi inde auulsum plātari. i. institui in alia. Idē est de vineis & vitibus. ¶ Amplius: nemo est q velit habere seruū comedentē/ quātū tres vl̄ q̄ttuor/ & nō opantē/ nisi quātū vnus similiter nec equū. Et si q̄s vellet ei dare/ nō gratāter acciperet: imo etiā recusaret. Quot igit̄ sunt huiusmodi clerici: q decē clericoꝝ comedūt b̄n̄ficia/ & nō reddūt nisi singularia vel vnica seruicia/ nisi serui vel equi q̄s diximus. Sed de dispensatore suo q̄d faceret quicūq dn̄s: si vni ex seruis vl̄ equis daret decē p̄bēdas: singulis autē alioꝝ nō nisi singulas/ nunq̄d nō eū tanq̄ dissipatorē & nō dispēsatorē puniret: Simil̄r & rex/ si dux exercitus sui/ daret vni ex bellatoribus suis/ q tn̄ nō valeret nisi vnū/ decē bellatorū stipēdia. Nunq̄d nō fraudē faceret dn̄o & victoriā aduersarij cōtra ipsum dn̄m p̄curaret: vbi em̄ deberet habere mille bellatores p̄ hāc viā nō haberet/ nisi centū. Quantū autē minuat atq debilitet dei exercitū ista pestis/ quā graui aīaduersione plectēdi siue feriēdi sint a deo/ huiusmodi p̄ditores duces/ isto exēplo manifestū satis est. Nullus em̄ huiusmodi multiplicium atq multiplicatorū hoīm audet dicere vel etiā cogitare: q̄d ipse valeat tot bellatores in dei exercitu/ q̄t stipēdia obtinet. bellatores inq̄/ qui

bellatoris noīe digni sunt. Siliter & de aduocatis se habet & de vinitoribus/ & de alijs oparijs. Nullus em̄ eorꝝ vnusq̄ꝫ ausus fuit dicere vel etiā cogitare ꝙ tm̄ possit in causā aiarū allegāda/quātū decē aduocati/vel i vinea dn̄i excolenda/quātū decē boni vinitores: & sic de alijs. Quō igit̄ decē salaria/vel decē mercedes oparioꝝ pcipe vel detinere p̄sumūt: nisi p fraudē & furtū? Quā ridiculosum autē sit/ꝙ quidā dicūt: qa pōt habere q̄t libet & quantūcunq̄ꝫ pinguia tpaliter bn̄ficia/dūmō ea bene expendat/ ex his apparet. Licet em̄ quiuis medicus salariū in q̄scūq̄ꝫ pios vsus expēdat/ qd' ab egro ꝑ eo medicādo recepit/nō ꝓpter hoc satisfit egro/ nec minus egrotat. Idē dicimus de bellatore/q quantūcūq̄ꝫ large vel magnifice expēdat stipendiū/nō ꝓpter hoc minus vincitur rex/aut exheredat̄ cuius bellum agere debuit. Siliter & de vinitore & de aduocato eis obici pōt. Nō em̄ solā dispēsationē tpaliū prouentuū suscipiūt clerici in institutiōe/vel in vocatiōe sua sed officia sua medicādi sauciatū. de q̄ legitur Luce. x. Et officiū agēdi bellū dei: siliter & officiū allegādi cām aiaꝝ & officiū operandi in vinea dn̄i. Quod si dixerit q̄s: quia in beneficijs ecclesiasticis inueniūtur q̄dam/quę sunt dupla vel tripla/vl etiā decupla/ad alia/ & ideo eq̄ pn̄t habere decē pua simul/& vnū pingue/qd' valet decē alia: hic ē hō/q loq̄t̄ vt cogitat. Loquit̄ em̄ ac si bn̄ficiū hmōi nō haberet: nisi tpalitatē: tūc em̄ ꝓculdubio paruū esset/habere vnū tale/ vel decē talia/ nec cogitat hmōi hō onus sp̄uale vniuscuiusq̄ꝫ sufficiētis seu cōpetētis bn̄ficij/qd' ꝑ quātitate viriū satis onerat vnā personā. neq̄ꝫ cōsiderat hmōi hō/qd' officiū eccl'iasticū & religionis/religiosū est officium/ligās & artās p̄sonā suā ad hoc/vt aliud non vsurpet/ nec etiā iponi sibi patiat̄. Et reuera hmōi canonici horreales sīt siue cellerales: nō. n. eccl'ijs affixi sūt vt stelle suis cel' sed horreis & cellarijs corde icubāt/& vicul' auaritie illis

alligati sunt/vł potius illis affixi. Et sicut monachos q̄sdā dicere solemus/aut coquinarios/aut refectorios ꝑ eo/ ꝙ corde ī coquina/vel refectorio solūmō ꝟsantur. Sic & istos nō veri noīs canonicos/sed magis horreales (vt dixi mus) & cellarios. Et vt loq̄mur aptius/inł veri noīs cano/ nicos aut clericos/nō clerici vel canonici/ sed magis asini vel eq̄ habēdi sūt/ vtpote ꝑsepibus ad comedēdū corꝑali ter alligati: nō em̄ ꝓbēdā clericalē (q̄ vtiq̄ portio ē sp̄ūali/ um bonoꝝ videlicet grē & glie) vł q̄rūt/vł diligūt: sed so las ꝓbēdas asinarias vł eq̄nas/q̄ vtiq̄ portiones tꝑalium bonoꝝ sunt. Equi em̄ nr̄i & asini corpa nr̄a sunt: de q̄bus in declamatorijs sermonibus & exhortationibus m̄lta iā diximus. De bn̄ficijs aūt insufficiētibus manifestū est/q̄a nō requirūt singl'a seruicia/& ꝓpter hoc alijs addūtur vł vniūtur. Si q̄s ꝟo obijceret nobis/de ecclesijs in q̄bus nō cōpellitur fieri residētia. Dicimus/ q̄d nō est ista libertas ex cōstitutiōe vel fūdatiōe/sed magis ex lōga cōsuetudi ne & clericoꝝ malicia vsurpata. Sed tn̄ in aliq̄bus & pau cissimis est/& si obijceret nobis de dispēsatiōibus ap̄licis Respōdemus/ꝙ ille sup̄ nos sunt/& q̄d diligētius cōside rate iuridice sunt/& de oī dispensatiōe rite facta idē senti/ mus/nec interp̄tari ꝑsumimus. Hoc tn̄ indubitanł sentiē dū est/ꝙ romanus pōtifex quātūcūq̄ largā dispēsatiōis gratiā videat facere in bn̄ficijs/cū aliq̄bus ꝑsonis: tn̄ non dispēsat cū auaricia/cū cupiditate/vel ambitiōe coꝝ. nec indulget eis īdulgētijs suis/vt his vł alijs vicijs īdulgeant nō em̄ intēdit pascere vel nutrire pestes vicioꝝ de bonis tꝑalibus eccl'iaꝝ/ quę plene nouit ad sustētatiōnē seruo/ rū dei/in eius seruitio sc̄tificata esse dn̄o & oblata. Et hic q̄ dē/tractatus istius finē facimus/ materiā disputationis & vias declarāde veritatis/in cōferēdis & obtinēdis benefi cijs ecclesiasticis/ꝑut desup̄ accepimus/tradentes. Et si q̄ sunt circa hęc maiora/ maioribus relinquētes.

Iacobus Vuimphelingius theologus Ioañi Ecckio & Iacobo Sturmo christiane theologie auditoribus in florentissimo gymnasio Friburgeñ. S. d. p.

Didicistis ex Guilhermo Parisiensi:auariciam a nullo dispēsabilē fugere:pluribus vos beneficiorū sarcinis nō onerare. Discite nūc ex Alberto germanorꝝ glīa: mūdū & oīa vana cōtemnere:soli deo adherere:spūalibus exercitijs inniti. Discite(p̄cor)hic in q̄ cōsistat trāquilla cōsciētię quies/animi libertas/cordis puritas/ quęnā summa sit huius vię pfectio/quę syncera a phātasmatibus nuditas quę diuinę voluntatis cōformitas:quanta sit amoris diuini efficacia: & quomodo aīa deiformis euadat. Sic ī hac miseria fœlicitatē vtcūq̧ inchoabitis:& vterq̧ vestrū vere relligiosus erit. Relligiosus inq̄:non ꝙ cucullā induat caput vndiq̧ radi sinat. voto paupertatis & continentię emisso. auaricię & luxurię īdulgeat/peccata defendat: laxamq̧ vitā sanctissime reformationi p̄ferat:sed ꝙ deū colat/deū amet/dei p̄cepta obseruet/christoq̧,p nobis crucifixo/affectu & pietate oīmq̧ viciorū fuga/medullitus alligetur atq̧ deuotissime copulet̄. Hęc est religio/de q̄ diuus Iacobus. Mi iacobe in fine primi capitis mētionē facit. Hęc est relligio/de qua Lucas in aplorum actibus capite secundo scribit:fuisse hierosolymis viros religiosos nō quidē monachos/nō mēdicātes/nō(cū venia)cucullatos/ nō capite tōsos siue claustrales. Hęc est relligio/ quā noster Augustinus post tricesimū ætatis annū ingressus est:quā & ipse in libro suo. de ci.dei.x.ca. primo dicit.nō esse nisi cultū dei. hęc est relligio oīm ꝟtutū dux: qua media ad deū est ascēsus:a q̄ decēter pythagoras in suis versibus p̄ceptum dare incœpit. Hęc est relligio quā Cicero in veteri rhetorica diuinę naturę cultum ceremoniasq̧ afferre testatur. De qua etiā Valerius maximus elegantissi

mũ atq; docili iuuentuti vtilissimũ librũ suũ exorsus est. Vos itaq; sequentem Alberti magni libellum/sedulo relegite: deũ amate: carnales & spurcissimas delitias. omnẽq; fastum cõtemnite: ita vt & corpore & corde mũdi deũ hic (quãtum fas est) & mox in patria ꝑpetuo videre possitis. Sententiarum vero nostratis Alberti preciosam suppellectilem/ propter humilem stilũ philosophicaq; vocabula (qualia sunt nihileitas & phãtasiari hisq; similia) nequaq; floccipendite. Eligibilius enim est vinum Keiserspergium vel Andelocẽ. in vase samio aut fictili/ vel ligneo cypho/quam sorne aut montis pharetrati: in aurea patera propinatum: & melius est in veste villosa calescere/quam in bysso vel pupura frigere. Valete fœliciter in domino iesu: ego me interim contra emulorum morsus & calumnias/vel ex huius libelli. xiiij. & xv. capitulis cõsolabor. Ex Argentoraco pridie kalẽ. Iunias Anno domini. M. ccccc. vij

Incipit registrum

¶ INCIPIT liber Alberti magni De adherendo deo/ & vltima & suprema perfectione hominis ad deū/ quantum possibile est in hac vita.

Capitulum primum.

COgitanti mihi aliquid vltimate(inq̄tū possibile est) in huius exilij & peregrinationis īmoratione depingere scriptitando/ de & sup ab omnibus plena & possibili abstractione/ & cum solo domino deo expedita secura & nuda firmaq̄ adhesiōe. Presertim cū ipse christiane pfectionis finis sit caritas/ q̄ dn̄o deo adheret. Ad quā quidē adhesionē caritatiuā oīs hō de necessitate salutis tenet̄/ qđ fit in p̄ceptoꝝ obseruātia: & diuīe volūtatis cōformitate/ quoꝝ obseruātia excludit oē qđ repugnat caritatis essentie &

habitui/cuiusmodi sunt peccata mortalia. Religiosi vero astrinxerunt se etiam ad euangelicam perfectionẽ. atq̃ ad ea q̃ superogatiõis/& cõsilij sunt: per quę expeditius ad vltimũ finẽ(qui deus est)peruenit: per quorũ obseruãtiam excludunt ea etiã quę impediũt actum: seu feruorẽ caritatis/quo minus possit qs in dominũ deũ ferri. cuius modi sunt abrenũciatio omniũ rerum corporis insuper & animę/pfessiõis dumtaxat voto accepto. Quoniã spiritus cũ sit dominus deus: & eos qui adorant eum: in spiritu & veritate oportet adorare: id est cognitione & amore: intellectu & affectu ab omnibus phantasmatibus nudis. Hinc est illud Matthei. vi. Cum oraueris intra cubiculum tuũ: id est cordis tui intima: & clauso ostio: scilicet sensuum tuorũ. Et inibi corde puro/& cõsciẽtia bona/ & fide nõ ficta. ora patrẽ tuũ in spiritu & veritate: in abscon so: quod tunc cõgrue fit. Cum homo fuerit ex omnibus alijs exoccupatus & exutus/& totus ĩtra se receptus vbi vniuersis & singulis exclusis & oblitis/ corã iesu christo tacito ore/sola mẽs desideria sua secure domino deo suo fiducialiter pandit: ac p hoc toto corde & amoris affectu se in eum intimissimis medullis omniũ virium suarũ sincerissime & plenissime diffundit/ immergit/ dilatat/inflãmat/& resoluit.

¶ Qualiter omnibus alijs spretis soli christo inhereat & intendat. Capitulum secundum.

Eruntamẽ qui talẽ statũ aggredi desiderat & satagit: opus est omnino. vt velut clausis oculis & sensibus de nullo se penitus implicet ac pturbet: solicitus sit & curet: sed cuncta tanq̃ imptinẽtia ac noxia & pernitiosa funditus excuciat. Deinde se totum intra se recipiat: nec aliud vnq̃ obiectũ inibi mẽte attendat. quã solum iesum christũ vulneratũ. Sicq̃ per eũ in eũ: id est p hominẽ in deum: per vulnera humanitatis ad intima di-

uinitatis sue sedule & obnixe intendat. Ibiq; se & singu-la ac cuncta indiscusse sue infatigabili prouidentię committat expedienda: vt seruetur illud Petri. Omnem sollicitudinem ꝓijcientes in eũ qui potest omnia. Et iterum. Nihil solliciti sitis. Et rursum. Iacta cogitatũ tuum in dominũ &c. Item/ mihi adherere deo bonũ est: & ꝓuidebo dominũ in conspectu meo semp. Et sponsa in canticis. Inueni quē diligit anima mea. Quippe venerunt mihi omnia bona pariter cũ illa. Nempe hic est thesaurus ille cœlestis absconditus: necnõ margarita p̄ciosa/ quę p̄ omnibus compata/ fiducia humili/ conatu instãtissimo/ taciturnitate tranquilla/ etiã vsq; ad corpalis comodi laudis vel honoris queritur iacturã in fortitudine spiritus. Alioqn quid proficeret religiosus. si lucretur totũ mundũ: & anime sue detrimentũ paciatur? Ad quid releuat status ꝓfessionis/ sanctitas perfectionis/ habitus/ tonsura/ & exterior dispositio cõuersationis sine vita & spiritu humilitatis & veritatis: vbi christus habitat per fidē caritate formatam. Hinc est illud Luce. xvij. Regnũ dei intra vos est: quod est christus iesus.

¶ Quę sit conformitas perfectionis hominis in hac vita. Capitulum tertium.

Porro quanto plus mens sollicita est ad ista inferiora & humana cogitãda & tractãda: tãto plus a superioribus & cœlestibus per deuotionis intima elõgat. Et quãto feruẽtius ab inferioribus memoria affectu & intellectu ad superiora sensus colligitur/ tanto perfectior erit oratio/ & purior contemplatio: quia simul ꝑfecta/ nõ potest esse vtrisq; intenta: sicut lux & tenebre sunt diuise. Quippe qui deo adheret/ versatur in lumine. qui vero mundo adheret/ in tenebris est/ qua ex re est hominis in hac vita sublimior perfectio: ita deo vniri: vt tota anima cum omnibus potentijs suis & viribus/ in dñm

deum suū sit collecta: vt vnus fiat spiritus cū eo: & nihil meminerit nisi deum/vel sentiat vel intelligat nisi deum: et omnes affectiones in amoris gaudio vnite:in sola conditoris fruitione suauiter quiescāt. Imago enim dei in his tribus potentijs in anima impressa cōsistit, videlicet ratione/memoria et voluntate. Et q̄diu ille ex toto deo expsse nō sunt:non est anima deiformis/iuxta primariam animę creationem:forma nāq̧ animę deus est/ cui debet imprimi/ sicut cera sigillo:et signatum signo signatur. Hoc autem nunq̄ plene fit/nisi cum ratio perfecte iuxta capacitatem suā illuminatur ad cognitionem dei/quę est summa veritas/et volūtas perfecte afficiatur ad amandā summam bonitatē/et memoria plene absorbeatur ad ruminandum et fruēdum ęternam fœlicitatē et ad suauiter et delectabiliter in ea quiescendum. Et quia in horum consūmata adeptione consistit gloria beatitudinis(quę perficietur in patria) relinquitur/ q̄ istorum perfecta inchoatio est perfectio in hac vita.

¶ Qualiter operatio humana debeat esse in solo intellectu et non in sensibilibus. Capitulum quartum

FElix ergo qui per abstersionem continuā phantasmatum et imaginum:ac per introuersionē: et inibi p sursum ductionē mentis in deum: tādem aliquando obliuiscitur phantasmatū quodāmodo: ac p hoc consequenter operatur interius nudo ac simplici ac puro intellectu & affectu, circa obiectum simplicissimū deum. Omnia igitur phantasmata/ species imagines/ ac formas rerum oim citra deū a mēte reicias: vt in solo nudo intellectu & affectu ac voluntate tuum pendeat exercitium circa deum intra se. Nempe finis omniū exercitiorum hic est scilicet intendere & quiescere in domino deo

intra se per purissimum intellectum: & deuotissimũ affectum sine phantasmatibus & implicatiõibus. Huiusmodi autem exercitium/ non fiat in organis carneis & sensibus exterioribus: sed per quod quis homo est. Homo vero quis est intellectu & affectu: & idcirco ꝙdiu homo cum phantasmatibus & sensibus ludit: & eis insistit: videtur nõdũ exisse motus & limites bestialitatis sue: hoc est illius quod cum bestijs habet commune. Quia ille bestie per phantasmata: & per tales sensituras seu sensibiles species cognoscunt & afficiuntur: & non aliter: eo ꝙ altiorẽ vim animę non habeant. Secus est de homine secũdum intellectum & affectum/ & liberum arbitrium/ ad dei imaginem & similitudinem creato: quibus debet deo inmediate pure & nude imprimi & vniri firmiterꝗ inherere. Quamobrem diabolus diligentissime & maxime conatur impedire illud exercitium/ quantum potest: ex quo est quodãmodo preambulum & initium vite ęterne/ inuidens super hoc homini: idcirco nititur semper mẽtem hominis alienare a domino deo/ nunc per istas/ nunc per illas tentationes seu passiones/ nunc solicitudine superflua: & cura indiscreta/ nunc turbatione/ nunc conuersatione dissoluta/ curiositateꝗ irrationabili/ nunc per studia librorum subtilium/ nunc per colloquia aliena/ nunc per rumores & noua/ nunc per ꝓspera/ nunc per contraria &c. Que tamen & si non nunꝗ leuia & tanꝗ nulla videantur peccata: tamen magna sunt impedimenta huius sancti exercitij & operis. Et ideo etiam si vtilia/ si necessaria visa fuerint/ siue magna/ siue parua: vt noxia & perniciosa illico sunt reicienda penitus & a sensibus propellẽda. Summopere igitur necessariũ est/ vt audita/ visa/ facta/ & dicta/ & cetera siĩa/ sine phãtasmatibus imaginibus & occupatiõibus recipiant̃: nec etiã cõseq̃nt̃ vl' antea vel tũc sup̄ hoc phãtasmata & implicatiões & formentur

& nutriantur. Et ita quando phantasma venit ad memoriam & mentē/tunc nō impedit hominē/ siue in oratione meditatione/psalmodia/siue in aliqua alia quacūq; operatione & exercitatione spirituali: nec rursum iterato occurrūt ei. Et sic expedite secureq; te totum etiā plene omnia & singula cōmitte infallibili & certissime diuinę prouidentię: cum silentio & quiete: & ipse pugnabit ꝓ te: & melius/ honestius/ ac dulcius liberabit te/ & cōsolabit̄ q̄ si tu semꝑ die noctuq; de hoc cōtinue phantasiaueris & vana vagaq; ac captiua mēte/ fatue sic & sic: hinc & inde discurrēs & discūbēs: necnō mēte corꝑe desiderās: tp̄s ꝑdens & vires/stulte & irrationabilit̄ cōsumeres. Cuncta ergo & singula vndecūq; & qualitercunq; occurrētia ortum habeāt: sic accipe/ queādmodum de manu paterne diuineq; prouidentię: cū taciturnitate & tranquillitate tibi venerint equanimiter. Nuda igit̄ te a phantasmatibus omniū rerum corporearū/ iuxta tui status & ꝓfessionis exigētiā: vt nuda mēte & syncera inhereas, cui te mł'tipliciter talit̄ deuouisti: vt nihil quodāmodo possibile sit medij inter te & aīam tuā: vt in ipsum pure fixeq; fluere possis/a vulneribus humanitatis in lumē sue diuinitatis.

¶ De cordis puritate q̄ est in oībus sectāda. Ca. v.

Si igitur recto & securo tramite/breuiter ad finem beatitudinis vie & patrie/gratię & glorię perueni re desideras & satagis, tunc intenta mente sedule aspira ad perpetuā cordis mundiciā: & puritatē mētis: & sensuū tranquillitatē: atq; cordis affectū recollige/ & iugiter defige sursum in dn̄m deum. Et inter hęc/abstrahe te a familiaribus tuis: & ab omnibus hominibus (quātū in te est) & negocijs/huiusmodi propositū tuum impedientibus: semper captans oportunitatē, vbi & quādo possis locum tempus & modum reperire quietis ac cōtemplationis/carpēs silētij secreta: ꝑsentisq; sęculi vitare naufra-

gia:necnon perstrepentis mundi presentis fuge pertur-
bationes. Qua de re/omni tempore puritati mundicie ac
quieti cordis/principaliter stude:vt videlicet cõtinue. ve
lut clausis carnalibus sensibus/ in temetipsum cõuertaris
& cordis hostia a formis et phantasmatibus sensibilium
et imaginationibus terrenorum(quantum possibile est)
habeas diligẽter serata. Nempe cordis puritas/ inter om
nia exercicia spiritualia/sibi quodãmodo tanq̃ finalis in
tentio:ac laborum omniũ retributio(quã in hac vita spi-
ritualis/ quisq̃ et vere religiosus recipere consueuit) vẽ-
dicat principatum. Idcirco cor tuũ sensus et affectum cũ
omni diligentia solertia et conatu absoluas/ab his omni-
bus/ que libertatem ipsius possent impedire. Insuper ab
omni re mundi/ possibilitatem habente alligandi et vin-
cendi te:sicq̃ cunctas dispersiões cordis/ et affectiões mẽ
tis/in vnum verũ simplex et principalissimũ bonũ recol-
lige:et intra te tanq̃ i vno loco recollectas habere agoni
sare:ac per hoc rebus diuinis/deoq̃ mente semper inhe-
rere/atq̃ derelicta fragilitate terrena/cor tuum ad supre-
ma mentis tue in ihesu christo iugiter transformare cone
ris. Quapropter si incipis te nudare et purificare a phan
tasmatibus et imaginibus et simplificare/et trãquillare fi-
ducialiter in domino deo cor tuum et mentẽ tuã/ vt hau-
rias et sentias fontẽ diuini beneplaciti in omnibus ĩterio-
ribus tuis et per bonam voluntatẽ sis deo vnitus in intel
lectu sufficit tibi hoc ꝓ omni studio et lectione sacre scri-
pture/et ad dilectionem dei & proximi vt vnctio docet.
Omni igitur studio conatu et labore/ simplifica cor tuũ
vt a phantasmatibus immobilis et tranquillus conuerta-
ris et stes in domino semper. Intra te:tanq̃ si anima tua sit
in illo nunc eternitatis.i.diuinitatis/taliter scilicet/ vt amo
re iesu christi de corde puro/conscientia bona/ & fide nõ
ficta/teipsum deseras: et totum te deo in omni tribulatio

ne & euentu totaliter plene cōmittas/eiusq̃ voluntati & beneplacito parere semper & pacienter affectes/quod vt fiat necesse est:vt frequēter ad cor redeas & in eo p̄sistas: & ab omnibus(quantum possibile est)teipsum absoluas mētis oculum semp̄ in puritate & trāquillitate custodias intellectum a phantasmatibus & formis rerū infimarū p̄serues. Voluntatis affectū a curis terrenorū penitus absoluas:& summo vero bono/amore feruido radicitus inhereas. Memoriā quoq̃ iugit̄ habeas sursum eleuatā: & in ipso eodē vero sūmo bono/ ac solo essentiali et increato firmit̄ stabilitā:ita dūtaxat:vt tota aīa cū omnibus potentijs et viribus suis in deū collecta/vnus fiat spiritus cū eo.in q̄ summa p̄fectio vie consistere cognoscit̄. Hęc vera vnitas spiritus amoris est:q̄ homo omnibus votis sup̄ne & ęterne volūtati cōformis efficit̄:vt sit p̄ gratiā/ quod deus est p̄ naturā. Interea aduertēdū/q̄ in eo ipso momēto/quo q̄s suā(dei auxilio)potest vincere volūtatē.i.inordinatū amorē aut zelum a seipso abicere.sic scilicet in domino deo de omni sua necessitate audeat plene totaliter cōfidere/hoc ipso facto in tātū deo cōplacet/ vt suā ei gratiā largiat̄/et p̄ ipam grām verā sentiat caritatē et dilectionē/oēmq̃ ambiguitatē et timorē expellētē/in deoq̃ cōfidēter sperātē. Itaq̃ nihil beatius esse pōt/q̃ oīa in illo ponere.in q̄ nullus est defectus. Proinde q̃diu stas in te: et nō stas p̄ice te totū in deū/secure suscipiet te/sanabit et saluabit te. Hęc si cōtinue intra te veracit̄ reuolueris plus tibi ad beatam vitā conferunt q̃ omnes diuitię/ delitię/ & honores. Insuper & omnis sapientia & scientia huius sęculi fallacis & corruptibilis mundi & vite:etiam si in his excelleres omnes qui vnq̃ fuerunt.

¶Q̄ adherere debet homo deuotus deo nudato intellectu et de bona voluntate. Capitulum.vi.

Et quia quanto magis nudaueris te a phantasmatibus et implicationibus exterioribus mūdanis & sensibilibus/tanto magis anima tua recuperabit vires & interiores sensus suos.vt sapiāt ei quę sursum sunt.Disce ergo abstinere a phantasmatibus et imaginibus rerū corporaliū: quia super omnia placet deo mens nuda ab huiusmodi formis & speciebus:cuius etiam delitie sunt esse cum filijs hominū:videlicet qui a talibus occupationibus & distractionibus & passionibus trāquilli pura et simplici mente sibi intendunt vacant et adherēt Alioquin si in talibus memoria/imaginatio/ et cogitatio tua sepe vacat.necesse est vel rebus nouis vł reliquijs antiquorum deliniri:vł scd'm alia & alia obiecta varie qualificari.vnde spiritus sanctus aufert se a cogitationibus q̄ sunt sine intellectu. Verus itaq; iesu christi amator:sic debet esse vnitus intellectu per bonā voluntatē diuine voluntati et bonitati:et nudus ab omnibus phātasmatibus et passionibus/vt non aduertat si derideatur/diligat̄/ vel quicquid sibi inferatur. Voluntas nāq; bona/omnia cōplet/super omnia est.vnde si volūtas assit bona/ et deo in intellectu pure conformis et vnita fuerit/non nocet/si caro et sensualitas et exterior homo moueat̄ ad malum et torpeat ad bonū:aut etiam si interior homo tepet deuotionē affectare: sed tantū fide et bona voluntate adherere deo in intellectu nude/et hoc facit/ si omnē impfectionem et nihileitatē suā animaduertat/ et cognoscat bonū suum in solo creatore consistere: & cum suis potentijs et viribus:se ac cūctas creaturas relinquit/ atq; ex toto et totum se in creatorē suū immergit.Ita q̄ oēs opationes suas dirigit pure ex toto in dominū deū suū: nec extra eū qcq̄ querit in q̄ pcipit inuenisse omne bonū/ et oēm fœlicitatē pfectiōis/et sic trāsformat̄ q̄dāmō in deū/ q̄ nec cogitare/nec itelligere/nec amare/nec memorari pōt/nisi deū/

pariter et de deo. Creaturas autē alias et seipsum non vi-
det:nisi tantū in deo:nec diligit nisi solum deum/nec me-
moratur de eis vel de se nisi in deo. Hęc vero cognitio ve
ritatis semp̧ facit animā humilē seipsam/nō alium iudicā
tem. Sed ecōtra mundana sapientia/facit animā superbā
vanā/turgidam/& vento inflatam. Sit itaq̧ hęc spiritua-
lis et fundamentalis doctrina:ꝙ accedens ad dei noticiā
seruitium & familiaritatē: & si vis deū veraciter posside-
re:necesse est ꝙ cor tuum denudes omni amore sensibili
non tantū cuiuscunq̧ persone:sed etiam cuiuscunq̧ crea-
ture/in simplici ac toto corde/secundū omne tuum posse
tendas in dominum deū tuum creatorem liber absq̧ om
ni duplicitate cura & sollicitudine/ plena fiducia in sola
eiusq̧ prouidentia de omnibus.

¶ Qualiter cor sit colligendū intra se. Capitulū. vij.

Preterea sicut dicit li. de spiritu & aīa. ca. xij. Ascē
dere ad deū. hoc est intrare in seipsum. Qui eṁ
interius intrās:& extrinsecus penetrans seipsum
transcendit:ille veraciter ad deum ascendit. Ab huius er-
go mundi distractionibus cor nostrū colligamus:& ad
interiora gaudia reuocemus:vt aliquando in diuinę con
templationis lumine hoc figere valeamus. Nam hęc est
vita & requies cordis nostri/cū in dei amore per deside-
rium figitur:& eius consolatione suauiter reficitur:sed ꝙ
in huius rei experimētali de gustatione multipliciter im-
pedimur & nequaq̧ ad ipsum pertingere sufficimus. ra-
tio in promptu est/ quia mens humana sollicitudinibus
distracta:non intrat ad se per memoriā phantasmatibus
obumbrata:non redit ad se per intellectum:concupiscē-
tijs illecta:ad seipsam nequaq̧ reuertitur per desiderium
suauitatis interne & leticię spiritualis:iam totaliter in his
sensibilibus & p̄sentibus iacēs: nō potest ad se tanq̧ ima
ginem dei intrare. Oportet ergo et necesse est, vt cum hu

militatis reuerentia/ ac fiducia nimia mens eleuet se su-
pra se: ac omne creatũ per abnegationẽ omniũ: & dicat
intra se. Quem ex omnibus & p̃ omnibus: & super om-
nia quero/ diligo/ appeto/ & desidero nõ est sensibilis ne
q; imaginabilis: sed super omne sensibile & intelligibile
nullo vnq; sensu est perceptibilis: sed pleno desiderio to-
tus desiderabilis. Non insup figurabilis est: sed intimo af
fectu pfectissime appetibilis. Non est estimabilis: sed mũ
do corde totus affectibilis: quia super omnia amabilis et
delectabilis infiniteq; bonitatis et perfectionis: et tũc fer-
tur in mentis caliginẽ: et altius intra se eleuatur: et pfun-
dius ingreditur. Et hic modus ascendẽdi vsq; ad enigma
ticum contuitum sanctissime trinitatis in vnitate: & vnita
tis in trinitate: in iesu christo est tanto ardentior/ quanto
vis ascendens illi est interior/ et tanto fructuosior/ quanto
affectu proximior. Quippe in spiritualibus illa sunt su-
periora/ quę interiora q̃ ad experientias spirituales Qua
propter nunq; desistas/ nunq; quiescas/ donec future illi-
us plenitudinis aliquas (vt ita dicam) arras seu experien-
tias degustes: et donec diuine suauitatis dulcedinẽ p quã
tulascunq; primitias obtineas: & in odore ipsius: post eã
currere nõ desinas/ donec videas deum deorũ in syon. In
spũali em̃ pfectu et cũ dei itra te vnione & adhesione nõ
quiescas nec retrocedas/ donec assecutus fueris quod in-
tendis. Exemplum huius accipe in simili de ascendenti-
bus in montẽ naturalem. Si em̃ spiritus noster in his quę
deorsum transeũt se per cupidinẽ immerserit: statim per
infinitas distractiones et itinera obliqua rapietur: et a se
quodãmodo diuisus dissipatur: et quasi in tot spargitur:
quot ea sunt quę per desideria concupiscit. Hinc motus
sine stabilitate: cursus sine peruentione: labor sine requie
Si vero cor et noster spiritus ab hac infimorum infinita
distractiõe quę deorsum est. per desiderium et amorem

se traxerit: & hęc infima deserens paulatim se intra se in vnum imutabile sufficiens bonũ colligens/ secũ esse didicerit: et ei inseparabiliter quodam affectu inheserit/ tanto amplius in vnũ colligit̃ et fortificat̃: quãtomagis agnitione desiderio eleuat̃ sursum/ et in ipso vero summo bono intra se habituatur: donec tãdem omnino imutabilis fiat & ad illã verã vitã (quę ipse dñs deus est) imutabiliter ꝑueniat/ vt ꝑpetue sine omni mutabilitatis et temporis vicissitudine requiescat. Iam in illo intrinseco et quieto ac secreto diuinitatis mõte perfecte collocatus in se in christo iesu qui est via ad se veritas & vita.

¶ Quõ in quolibet euẽtu hõ se cõmittat deo. Ca. viij.

Credo iam (vt arbitror) vt vsq; ex deductis cognoscas/ ꝙ quãtomagis magisq; te nudaueris a phãtasmatibus & oĩbus rebus mutabilibus & creatis: ac per bonã voluntatẽ intellectu deo vnitus fueris/ tãtomagis ad statũ innocẽtie & ꝑfectiõis appropinquas: ꝗ̃ quid melius/ quidve fœlicius ac iocũdius? Suꝑ omnia ergo valet/ vt teneas mentẽ nudam sine phantasmatibus et imaginibus: & a qbuscũq; implicatiõibus. vt nec de mũdo/ nec de amicis/ nec de ꝓsperis/ nec de aduersis/ p̃sentibus/ p̃teritis/ vel futuris in te: nec in alijs: nec etiam nimis de ꝓprijs peccatis sollициteris: sed cũ quadã puritatis simplicitate/ te esse cũ deo ex omni re nude cogitata/ ac si anima tua iã esset in ęternitate extra corpus seꝑata: vtiq; nõ tractaret secularia: nec curaret de statu mũdi/ nec de pace nec de guerra/ nec de sereno/ nec de pluuia: & plane/ nec de aliquo huius seculi: sed soli deo conformiter & totaliter intẽderet/ vacaret/ inhereret. Sic sic suo modo/ vel nũc relinque corpus tuũ/ & oĩa p̃sentia/ ac futura creata & defige aciẽ mentis & spiritus tui/ fixe secd'm omne tuũ posse nude & expedite/ in illud lumẽ increatũ ab oĩbus phantasmatibus & iuolutiõibus ac obnubilatiõibus depura

tus/& sit spiritus tuus/tanq̃ angelus corpori alligatus: q̃ per operationẽ carnis nõ impeditur/nec cogitationibus vanis/ac vagis implicatur. Fortificet se ergo spiritus/contra quascunq̃ tẽtationes/vexationes/iniurias/ac equanimiter inconcusse in vtraq̃ fortuna pseueret in deo: & cũ adest turbatio ac accidia: vł mentis confusio: nõ ,ppterea insolescas: aut pusillanimis sis. vt ,ppł hoc curras ad orationes vocales: aut alias consolationes: sed hoc solum vt resuscites te per voluntatem bonam in intellectu: vt adhereas deo mente: velit nolit sensualitas corporis. Deuota nãq̃ anima/sic debet esse cum deo vnita: & suam volũtatem/diuine voluntati/ tam conformẽ habere & facere: q̃ se cum nulla alia creatura occupet/seu inhereat/ sicut dum non erat creata: ac si nihil sit prȩter solum deum & ipsam animam: & sic vniuersa & singula equanimiter de manu diuinȩ ,puidentiȩ secure infallibiliter accipiat sustinens vniformiter in omnibus dominũ in paciencia tranquillitate & silentio. Qua de re nudare mentem ab omnibus phantasmatibus super omnia valet ad vitã spiritualem. vt sis per bonam volũtatem/vnitus deo in intellectu et cõformis. Preterea nihil erit medium inter se et deum q̃ sic patet: quia nec res aliqua ad extra erit medium/cũ per votũ voluntarie paupertatis: ablata sit omnis rei possessio/vsq̃ ad vltimum/& per castitatis votũ nostrum verum corpus: & per obedientiam voluntas/& ipsa anima & sic quodãmodo nihil relinquitur quod mediat inter te & deum. Q₂ autem religiosus sis ,pbat professio ipsa status tui & non habitus tuus & tonsura/& similia huiusmodi. Sed an fictus vel verus religiosus sis: tu videris. Animaduerte ergo/q̃ grauiter degeneres/& pecces in dominum deum tuum: & in omnem suã iusticiam: & si secus egeris: & creature potius q̃ creatori ipsi/voluntate et amore inheseris/creaturam preponeres creatori.

¶ Contemplatio in deo/qualiter omnibus alijs exercitijs est preponenda. Capitulum nonum.

e T qa omnia citra deū/ sunt effectus & opus ipsius creatoris habētia posse & esse/& qcquid sunt & possunt limitatū:vt ex nihilo pducta:nihileitatibus proprie circūducta:& ex se ad nihilum tendētia/& vt totaliter noueris singula/ vt suum existere conseruare operari/etsi quid aliud in eis est(& sic p oīa)nō nisi ab ipo summo opifice deo recipientia:tanq̄ vere ex seipsis/ sibi & alijs insufficiētia. Ad cuius comparationem sunt:sicut nihil ad aliquid:finitum ad infinitū. Qua propter in solo eo/& circa eum/pter eum & in eum/sit omnis recta nostra cōtemplatio/vita & operatio/ qui ex vno voluntatis nutu posset & sciret in infinitū/omnibus non creatis perfectiora producere. Nulla ergo siue scd'm intellectū/ siue scd'm affectum/contemplatio/& amoris fruitio/vtilior p fectior/& fœlicior/ q̄ i ipso deo/creatore summo/& vero bono/a q̄/in quo:& p quē/ et ad quē oīa/sibi et oībus sufficiens est in infinitum:qui omniū in se cōtinet perfectiones simplicissime ab ęterno:in quo nihil quod nō sit ipse apud quem omniū instabilium stant esse:in quo omniū mutabilium īmutabiles manent origines: necnō omniū rationabiliū irrationabiliūq̄ atq̄ temporaliū in eo sempiterne viuunt rationes. Quia omnia complet/ vniuersa singulaq̄ se toto essentialiter implet/cuiq̄ rei intimior est & p̄sentialior per essentiā/q̄ res sibijpsi/ in quo omnia sibi sunt vnita/et in eo sempiterne viuunt. Preterea si ex infirmitate/ aut insitatiōe intellectus/quis magis tenetur in creaturis contemplari: tūc hęc optima vera et fructuosa cōtemplatio videtur homini mortali possibilis:vt saltem in cunctis suis cōtemplationibus et meditationibus:siue circa creaturas:siue circa creationē fuerit:consurgat delectatio in ipso creatore deo vno/et trino intra se: vt inarde

ſcat ignis diuini amoris: & vere vite in ſe: & in alijs ad meritum fœlicitatis ęterne vite. Animaduertendũ eſt etiã in hoc differẽtiã eſſe inter cõtemplationẽ catholicorꝫ fideliũ/ & philoſophorꝫ gentiliũ: quia cõtemplatio philoſophorꝫ eſt ꝓpter ꝑfectionẽ cõtemplãtis: & ideo ſiſtit in intellectu: & ita finis eorꝫ in hoc eſt cognitio ĩtellectus. Sed cõtemplatio ſanctorꝫ (quę eſt catholicorꝫ) eſt ꝓpter amorem ipſius: ſcilicet cõtemplati dei. Idcirco nõ ſiſtit in fine vltimo in intellectu ꝑ cognitionẽ: ſed trãſit ad affectũ per amorẽ. Vnde ſancti in cõtemplatiõe ſua habẽt amorem dei tanꝙ principalit̃ intentũ: quia fœlicius eſt etiã dñm ieſum chriſtũ cognoſcere & habere ſpiritualit̃ ꝑ gratiam ꝙ ſine gratia corpaliter/ vel etiã eſſentialiter. Porro dum anima ab omnibus abſtrahit̃: & in ſeipſam reflectit̃: contemplationis oculus dilatat̃: & ſe ſcalã erigit: ꝑ quã trãſeat ad contẽplandũ deũ: ex ꝗ contẽplatione aĩa inardeſcit ad bona cœleſtia/ diuina/ & ęterna/ & omnia temporalia a longe ꝓſpicit tanꝙ nihil ſint. Vnde quando in deũ ꝓcedimus ꝑ viã remotiõis: primo negamus ab eo oĩa corporalia & ſenſibilia & imaginabilia. Secũdo modo etiã intelligibilia. ad vltimũ hoc ipſum eſſe ſcd'm qd' in creaturis remanet: ſic (quantũ ad ſtatũ vite optime ꝑtinet) deo cõiungimur ſcd'm dioniſiũ. Et hęc eſt caligo/ quã deus inhabitare dicit̃. quã moyſes introiuit: ac ꝑ hãc ad lucẽ inacceſſibilem. Verũ nõ prius qd' ſpirituale: ſed qd' aĩale: ideo cõſueto ordine ꝓcedendũ eſt a labore actionis ad quietẽ cõtemplationis: & de virtutibus moralibus ad theoricas & ſpeculatiuas: Deniqꝫ o aĩa mea ꝗd occuparis circa plurima ſuꝑuacue: & ſemꝑ in his eges/ intẽde & ama hoc vnũ optimũ bonũ/ in ꝗ omne bonũ/ & ſufficit. Infœlix ergo ꝗ oĩa ſcit ꝓ̃ter ipſum/ & habet ipm̃ ac neſcit. Et ſi hęc oĩa & ipſum ſciat: non ꝓpter hoc: ſed ꝓpter ipm̃ beatior. Vnde Ioan. xvij. Hęc eſt vita ęterna vt cognoſcãt te &c̃. Et pro

pheta/satiabor cum apparuerit gloria tua.

¶ Actualis deuotio & specialis non tantū curanda est sicut voluntarie deo adherere. Capitulum.x.

I Nterea nō multū cures actualem deuotionē: aut sensibilem dulcedinē/vel lachrymas: sed tm̄ p bonā voluntatē in intellectu sis mēte cū deo: intra te vnitus. Quippe sup oīa placet deo mens nuda a phātasmatibus: id est imaginibus speciebus & similitudinibus rerum creatarū. Decet nāq monachū esse alienū ab omni creatura: vt soli deo intra se nude & expedite intendat vacet & adhereat. Quāobrem abneges temetipm. vt nude sequaris christū dn̄m deū tuū/qui vere paup/obediēs/ castus/humiliatus est & passus. In cuius etiā vita & morte multi scandalisati fuerūt. vt liquet ex decursu euangelij. Preterea aīa sepata a corpe nō aduertit/qnomodo vel qd agat̄ de suo corpe derelicto/siue cōburat̄/siue suspendat̄ siue maledicat̄/& nihil ppter has iniurias corpi illatas cōtristat̄: sed solū cogitat illud nūc eternitatis: & illud vnum quod dixit dn̄s ī euāgelio necessariū. Sic & tu te habeas ad corpus tuū/quasi iā non sis in corpe/& cogita semp de eternitate anime tue in deo/& dirige sedulo cogitatū tuū in illud vnū de q̄ christus dixit. Porro vnū est necessariū & senties ex hoc magnā gratiā ad mētis nuditatē & cordis simplificationē acquirēdā. Verūtamen istud vnū est tibi psentissimū/ si te nudaueris a phantasmatibus/& qbuscūq alijs implicationibus/moxq senties sic esse. Videbis te nuda & expedita mēte vacare & adherere deo. Et sic eris inuictus etiā in omnibus/q̄litercūq etiā inferri possunt: sicut et sancti martires/ patres & electi beati oēs quia despectis omnibus solū cogitabant anime securitatem/& eternitatē in deo & ita armati intus et p bonā volūtatem deo vniti/oīa mundi spreuerunt: ac si omnino anima iam diuisa esset a corpore. Ex his ergo perpēde/quā-

tum potest bona voluntas cū deo vnita, immo ꝑ illā animę impressionem in deo/ & vt sic eius a carne quodāmodo virtualem et spiritualē diuisionē: modo anima respicit a longe hominē exteriorē suum tanꝙ nō suū: & sic vilipendit oīa quę inferunt sibi/vel carni sue: ac si fierent alteri vel nō homini. Qui em̄ adheret deo/vnus spūs est cū eo. Nunꝙ ergo audeas vel omnino coram dn̄o deo tuo intra te aliquid cogitare/vel imaginari/qđ coram hoībus erubesceres/vel audire/vel videre/ꝑpter dei reuerentiam principalem. Est em̄ hoc iustum/omnē cogitatū tuum/et cogitationē ad solum deū erigere: cum tanꝙ nihil aliud ꝑter ipsum sic sola mentis acie intueri sicꝙ inherēdo frui quod est ꝑfecta inchoatio vitę future.

¶ Qualiter tentationibus & blasphemijs est resistendum & tribulationes sustinende/ & de effectibus bone voluntatis. Capitulum. xi.

PRoinde nemo accedēs ad deum vero & integro corde est/quin vexationibus & tentationibus ꝓbetur. Idcirco in omnibus tentationibus vel hoc obseruetur: vt si sentiatur/nō consentiatur: & patienter & equanimiter cum humilitate & longanimitate portētur. Si vero blasphemie sint/& turpissime: hoc omnino firmiter teneas/ ꝙ nihil melius aut verius contra easdem facere potes: ꝙ omnino huiusmodi phantasias pro nihilo reputare/ ꝙꝙ blasphemie nequissime/& fœdissime/& horribiles sint. solum non cura eas: sed pro nihilo reputa & cōtemne/& tibi nō imputa nec velis tibi super huiusmodi cōscientiam formare/ fugiet proculdubio inimicus si eum vt sic & suas fictiones contempseris. Superbus em̄ est valde/nō patit̄ se cōtemni & sperni. Omnino ergo talia penitus nō curare/summū est remediū, sicut de muscis

volantibus cõtra voluntatẽ corã oculis. Prouideat ergo seruus iesuchristi/nõ facile tam importune fugere a facie dñi: & hinc inde indignari/murmurare & querulari sup vnius musce vexatione;videlicet leuis tentationis/ suspitionis tristicie/detractionis insufficientie/& cuiuscũq; aduersitatis. cũ sola manu bone volũtatis in deũ erecte/ possint oĩa hec fugari. Nempe p bonã voluntatẽ habet deũ in possessorẽ: sctõs angelos custodes & ptectores. Insuper p bonã volũtatẽ omnis tentatio superat/ sicut musca manu de caluicie capitis fugatur. Pax ergo hominibus bone voluntatis. p inde ergo neq; aliquid ditius offertur deo bona voluntate/quippe bona voluntas in aĩa est origo omniũ bonorũ/& omniũ mater virtutũ quã qui habere incipit:secure habet qcquid ei ad bene viuendũ opus est. Si ergo volueris bonũ & nõ potes/ factũ deus cõpensat. igit secundũ hoc eterna lex incõmutabili stabilitate firmauit. vt in volũtate meritũ sit. in beatitudine/aut in miseria pmiũ atq; suppliciũ/dilectio est magna volũtas deo seruiendi/dulcis affectus deo placẽdi/feruentissimũ desideriũ deo fruendi. demũ tentari nõ est pctm: sed materia exercẽde virtutis/vt homo ad multa bona pficiat tẽtatione:cũ tota vita hoĩs sup terrã tentatio sentiatur.

¶ De amore dei q̃ efficax sit. Capitulum. xij.

e Nimuero oĩa supradicta: & quecunq; salutinecessaria/nõ melius nec ppinquius & salubrius pfici possunt nisi per amorẽ/per quẽ suppleri põt omnis necessarij ad salutẽ indigẽtia:& in eo habet oĩs boni abundãtia/nec deest summi desiderij presentia. Solus amor est quo conuertimur ad deũ/ trãsformamur in deũ adheremus deo/ vnimur deo/ vt simus vnus spũs cũ eo: & beatificemur cũ eo/ hic in grã/& ibi in gloria ab eo per eum. Amor eñ ipse nõ quiescit/nisi in amato. quod fit cũ obtinet ipsum possessiõe plenaria atq; pacifica. Nempe

amor ipse(qui & caritas)est via dei ad hoies/& via hominis ad deũ/& mansionẽ deus habere nõ potest: vbi caritas nõ est. Si igit̃ caritatẽ habemus/deũ habemus: qa deus caritas est. Proinde nihil amore acucius. nihil subtilius aut penetrabilius/nec quiescit donec vniuersaliter totã amabilis penetrauerit virtutẽ & ꝓfunditatẽ ac totalitatem: & vnũ se vult facere cum amato. Et si fieri potest vt hoc idem ipse sit quod amatũ: & ita nullum patitur medium inter se & obiectũ dilectũ qđ amet: qđ est deus: si vehemẽter tẽdit in eũ: & ideo nunq̈ quiescit/ donec omnia transeat/& ad ipsum in ipsum veniat. Est enim amor ipse virtutis vnitiue & transformatiue. transformans amantẽ in amatũ/& econtra vt sit vnũ amatoꝝ in altero/& econuerso/in quãtũ intimius potest. Quod liquet primo quãtum ad vires apprehẽsiuas/qualiter amatũ sit in amãte: videlicet in quantũ dulciter & delectabiliter reuocat̃ in apprehensione amãtis: & eregione ꝓut scilicet amans nitit̃ singula q̃ ad amatũ ptinent/nõ supficialiter/ sed intrinsecus discernere: & q̃si ad interiora eius ingredi. Sed quantũ ad vires appetitiuas & affectiuas amatũ dicit̃ in amante. ꝓut scilicet est in affectuosa eius cõplacentia/& in iocũda eius delectatione interius radicata. econuerso amans est in amato/toto desiderio & cõformitate. scđm idẽ velle & nolle/& in eodẽ gaudere & tristari tanq̈ idem ipse. Trahit eñ amor(qa fortis est vt mors dilectio)amantẽ extra se ac collocat eũ in amato/ faciens ei intimissime inherere. Plus eñ est anima vbi amat/q̈ vbi animat: quia sic est in amato scđm ꝓpriam naturã rationẽ & volũtatem. sed in eo quod animat tãtũ est scđm quod est forma: qđ etiã brutis conuenit. Non est aliud quod nos ab exterioribus sensibilibus intra nos/& exinde in christo iesu intima & diuina virtute trahit/q̈ amor christi/q̈ desiderium dulcedinis christi ad sentiendũ/ꝑcipiendum & degustan

dum p̄ſentiam diuinitatis chriſti. Non itaq̄ȝ aliud eſt q̄ȝ amoris vis quę etiā animā de terris ad faſtigia cœli celſa perducit. Et ſic ad ſummā beatitudinē quis puenire non poteſt niſi amore & deſiderio puocante. Ipſe etiam amor eſt vita anime/veſtis nuptialis/& pfectio ipſius/ in q̄ omnis lex & prophete ſecundū domini dictum pendet. Vnde apl's ad Rom. xiij. Plenitudo legis eſt dilectio. Et prima ad Timotheū primo. Finis p̄cepti eſt caritas.

¶ Qualiter cor ſit recolligendum intra ſe ad orationis qualitatem & vtilitatem. Capitulum. xiij.

P Reterea cum ad hęc & ad quęcūq̄ȝ alia bona omnino ex nobis ſimus inſufficientes/ nec aliquid de nobis ipſis: dn̄o deo (a quo ſolo omne bonū) exhibere poſſumus/ qđ nō ſit prius ſuū/ ſolo vno excepto/ quod ſupeſt/: queadmodum ipſe p ſe benedicto ſuo ore/ etiam & exemplo nos inſtruere dignatus eſt: vt videlicet in omni caſu & euentu ad ipſam orationem recurramus ſicut rei/miſeri/paupes/mēdici/infirmi/inopes/ ſubditi/ſerui/& filij/ac totaliter in nobis ipſis deſolati/humilima mētis pſtratione in timore & amore recollecte & cōpoſite: maturo vo nudoq̄ȝ affectu erubeſcētie/ cū magnitudine deſiderij & ardore: nec nō in gemitu cordis et ſimplicitate et ſinceritate mētis ſupplicemus & exponamus ſibi plena cū fiducia vndiq̄ȝ nob̄ iminētia picula. ita duntaxat vt expedite ſecure & nude nos ei totalit̄ vſq̄ȝ ad vltimū fidelit̄ cōmittamus & offeramus/ tāq̄ȝ vere p oīa ſui nihil nob̄ ipſis reſeruātes. vt impleat̄ in nob̄ illud bti p̄ris iſaac. q loqt̄ de hac ipſa oratiōe dicēs. Tunc erimus vnū in deo: & dn̄s deus erit ī nob̄ oīa in oībus & ſolus qn̄ illa ſua pfecta dilectio q̄ prior ille nos dilexit: in noſtri quoq̄ȝ cordis trāſierit affectū: qđ ita fiet cū nob̄ oīs amor/omne deſideriū/omne ſtudiū/omnis conatus/ deniq̄ȝ oīs cogitatio noſtra/ omne qđ videmus loqmur/ quodq̄ȝ ſpe-

tamus: deus erit. illa quoqꝫ vnitas q̄ nūc est patris cū filio & filij cū patre: in nostrū fuerit sensum mentēqꝫ transfusa. vt queadmodū ille sincera & pura atqꝫ dissolubili carita te nos diligit: nos quoqꝫ et perpetua et insepabili dilectio ne iungamur: ita scilicet eidem copulati. vt q̄cquid speramus / q̄cquid intelligimus / q̄cquid loquimur et oramus: deus sit. Hec ergo intētio: hic conatus: et finis spūalis hominis esse debet. vt imaginem future beatitudinis in hoc corruptibili corpe possidere mereat̄: et quodāmō arra illius cœlestis beatitudinis / et cōuersatione glie incipiat in hoc seculo pgustare. hic inqꝫ finis totius pfectionis est: vt eousqꝫ extenuata mēs ab omni situ carnali ad spiritualia q̄ttidie sublimet̄ / donec ois cōuersatio / eiusqꝫ volūtas cor dis vna et iugis efficiat̄ oratio. Cūqꝫ ita mēs deposita fece terrena ad deū (in q̄ solum semp defixa deberet esse intē tio spūalis hois) respirauerit / cui ab illo summo bono / vel parua sepatio / mors p̄sens ac pniciosissimus interitus est credēdus. p̄missaqꝫ fuerit trāquillitate fundata / vel ab om niū carnaliū passionū nexibus absoluta: et illi vni sūmoqꝫ bono tenacissima adheserit intentiōe: apostolicū illud implebit. Sine intmissiōe orate: et i oi loco leuātes puras manus sine ira et disceptatione. Hac em̄ puritate (si dici pōt) sensu mētis absorpto: ac de terreno situ ad spiritualē siue angelicā silitudinē reformato / q̄cquid in se receperit q̄cquid tractauerit / egerit / purissima atqꝫ sincerissima oratio erit. Hec pinde si continuaueris indirupte / queadmodū vsqꝫ ab initio disseruimus / erit tibi in tua intrauersiōe & recollectione: iam facile ac promptum contemplari ac frui sicut viuere in natura.

¶ Consciē attestatio in oi iudicio regrēda est. Ca. xiiij

d Emū ad spūalē mētis pfectionē puritatē et tranqllitatē in deo cōseq̄rēdā / nō mediocrit̄ ad hoc pficere videt̄. vt in oi q̄d de nobis dicit̄ sentit̄ et agit̄

semp̄ quottidie ad interiora mētis archana recurramus: & inibi ab omnibus alijs abstracti: & intra nos totaliter recollecti/statuamus nos in cognitione mētis ante nos: et vtiq; inueniemus atq; videbimus penitus nihil ꝓficere nobis/sed plurimū obesse/si laudati vel honorati ab extra fuerimus/& ab intra in veritatis cognitione de nobis culpabiles & rei existimus. Et sicut tūc nihil ꝓdest/si quē piā ab extra homines laudāt/& cōscientia ab intra accusat. ita ecōuerso e nihil obest/si ab extra quis cōtemptus vituperatus & ꝑsecutus fuerit. ab intra tamē innocens irreprehēsibilis & innoxius existat. Immo ꝙ plurimū super hęc cū patientia & silentio & quiete nō immerito in dn̄o gratulari habet. siquidē nulla nocebit aduersitas. vbi nō dominat̄ iniquitas. Et sicut nullum malum impunitū/ ita nullum bonū irremuneratū. Neq; cū ipocritis velimus mercedē & p̄miū expectare vel recipere ab hominibus sed solum a dn̄o deo/ nō in p̄senti sed in futuro/ nō transitorie in tp̄e/sed in eternitate. Liquet ergo ꝙ nec maius aliquid nec melius ꝙ semper in omni tribulatione et euentu ire ad interiora mentis secretiora/ et ibi iuocare ipsum dominū iesum christum adiutorē in tentationibus et tribulationibus/ac inibi humiliari in confessione peccati/et laudare ipsum deū/et patrē corripientē et consolantē. Insup̄ et omnia et singula in se vel in alijs ꝓspera siue aduersa equanimiter accipere expedite et secure/ de manu sue infallibilis ꝓuidentię/aut dispositionis ordinate. Ex quibus etiā sequit̄ peccatoꝝ remissio/ amaritudinis expl̄sio collatio dulcedinis et securitatis/infusio gratię/ et misericordie attractio et corroboratio familiaritatis/atq; abundans de ipso consolatio/firmaq; adhesio et vnio. Sed nec velimus imitari eos/ qui ꝑ ipocrisim et more pharisaico se ipsos carius et aliter videri haberi et apparere ab extra coram hominibus satagunt/quā ab intra in veritate de se

didicerũt.quod quidẽ extreme dementie eſt: ſic videlicet querere/appetere/aut expetere laudem humanã vel gloriam/ a ſe vel ab aliȷs: cum nihilominus interius repletus ſit illecebris & peccatis grauiſſimis. Et certe q poſt huiuſmodi vaniſſima currit/fugiũt ab eo p̃dicta bona & dedecus incurrit. Semper ergo p̄ oculis tuis habeas mala tua & inidoneitatẽ tuam/ & cognoſce te/vt humilieris/ et tãꝙ peſſimum/ indigniſſimũ/ viliſſimũ/ abiectiſſimũq; ab omnibus haberi non refugias:ꝓpter grauiſſima peccata & maxima mala tua. Qua de re/reputa te int̃ alios: vt ſcoriam inter aurũ/zizaniã inter triticũ/ paleam inter grana/ lupũ inter oues/ſathan int̃ filios dei. Sed ne velis reuereri ab aliȷs: aliȷſq; p̃ferri. ſed imo potius toto corde & ſpiritu fuge virus huius peſtilentię/ venenum laudis/ reputationem iactantie/et oſtẽtationis:ne videlicet iuxta ꝓphetam:laudet̃ peccator ĩ deſiderȷs animę ſuę. Et Iſaie. xxx. Qui beatum te dicunt/ipſi te decipiunt:& viã greſſuum tuorum diſſipant. Et dominus Luce. vi. Ve e cum benedixerint vobis homines.

¶ Contemptus ſui q̃liter cauſet̃ in hoĩe. Capi. xv.

PRoinde quanto quis vilitatis ſue cognitor eſt:tãto plus & limpidius diuine maieſtatis eſt inſpector:& quanto aliquis propter deum/veritatem & iuſticiã:ſibȷpſi in oculis ſuis eſt vilior: tanto in oculis dei eſt p̃cioſior. Quaꝓpter ſtudeamus toto deſiderȷ conatu/nos viliſſimos reputari/ & credi indignos omni beneficio/nobis diſplicere/ſoli deo placere/ab aliȷs indigniſſimi & viliſſimi reputari. Inſuper ſuper tribulationibus afflictionibus & iniurȷs nõ moueri:nec ſuper huiuſmodi inferentes conturbari: nec cogitationibus contra eos inuolui vel indignari:ſed equo animo credere te cunctis iniurȷs & vilipẽſionibus eſſe dignum. Nam reuera qui ſecundum deũ vere penitet & luget:ille ab omnibus ho

norari & diligi abhorret/ nec subterfugit/ nec rennuit se quodãmõ odiri cõculcari & despici vsq; in finẽ/ vt et humiliter/ & puro corde soli dño deo sincere adhereat. Verũtamen ad dñm deũ solũ diligendũ: & seipsum sup oĩa abhorrendum: & ab alijs appetere vilipendi: nõ requirit labor extrinsecus: nec corpis valitudo: sed potius solitudo corpis & quies/ labor cordis/ & quies mentis: vt scilicet labore cordis & affectione mẽtis intime surgat: & corporaliter se ab illis infimis euellat: & sic ad cœlestia & diuina surgat & ascendat. Nempe hoc facientes mutamur nos in deũ: & p̃cipue tũc fit: quãdo ex corde eligimus sine iudicio/ damnatione & cõtemptu ꝓximi/ nos vt ꝑipsima & obprobrium ab omnibus estimari: imo ab omnibus tanq̃ lutum fœdum abhorreri/ quã quibuscũq; delitijs abundare: vel ab hominibus honorari aut eleuari: seu qualicunq; corporali & transitoria sospitate vel commodo perfrui: nec aliã p̃sentis huius mortalitatis & corporalis vite cõsolationẽ desiderare/ q̃ nostras offensiões culpas & peccata sine intermissione lugere/ deplangere: & de die in diẽ ab alijs magis magisq; viliores haberi: & in omni vilitate indigni in oculis nostris quottidie fieri/ vt soli deo placeamus/ eũq; solũ diligamus/ sicq; ei adhereamus: nec circa aliquod velimus affici: nisi solũ circa ĩpsum dñm iesum christũ/ q solus iaceat in nostro affectu nec de vllo sollicitari & curare: nisi de ipso: in cuius ditione & prouidentia vniuersa & singula currũt & subsistũt. Non ergo tui erit ammodo deliciari: sed vere toto corde lugere. Quãobrẽ si nõ luges: ꝓpter hoc luge. Si vero luges: ꝓpter hoc magis lamẽtare: quia doloꝝ causam tibi superinduxisti: ꝓpter tuas offensiones maximas: & peccata infinita. Sicut ergo nõ sollicitudinẽ gerit super spiculatoris dispositione qui sententiã suscipit condemnatus: sic qui lamentat̃ & efficaciter luget: neq; delicijs: neq; glo

trie vel indignationis/vel huiusmodi aliquando attendat. Et sicut alia ciuiū/ alia sunt damnatorꝫ habitacula: ita lugentiū & ad pœnam obligantia debita/statio et institutio ab innoxijs et nō obligatis aliena penitus debet esse et remota. Alioquin nō esset differētia rei obnoxij & innocētis in cōpensatione et satisfactionis pena: quę tamen magna erat in preuaricationis culpa: & liberior esset iniusticia ꝙ innocentia. Omnia ergo abneganda/ omnia contēnenda/omnia excucienda et vitanda: vt plena fide bonū luctui penitentie iaciatur fundamentum. Igitur in veritate iesum christū diligens: et post eum lugens. et eū in corde et corpore portans: in veritate dolorem de suis peccatis et offensionibus habens: in veritate futurum regnum percipere inquirens: nec nō in vera fide memoriā tormētorum et iudicij ęterni possidēs/ et sui exitus timorem et memoriam firmiter perfecteqꝫ assumens: nō vlterius conabitur/nec curabit/ nec sollicitus erit de aliq̄ alio: ꝓpter quod qui ad beatā impassibilitatē/et deū currere festinat omni die in qua nō maledicit̄ et cōtemnit̄/ se multū damnum arbitretur sustinuisse. Impassibilitas autē est a vicijs et passionibus libertas/cordis mundicia/ et virtutum ornatus. Estima te igitur iam mortuū: quē non ambigis de necessitate moriturū. Et postremum argumentū omniū cogitationū/locutionum/operum tuorꝫ: an secundū deū sint. sit tibi iudicium: hoc videlicet si in his magis humilis et intra te et in deo plus recollectus et cōfortatus fueris. Si autē aliter in te repereris suspectū tibi sit/ꝙ nec sit secūdum deum nec acceptum/nec tibi ꝓficuum.

¶ De prouidentia dei & spe nostra.
Capitulum decimumsextum.

Eruntamē vt iuxta p̄fata sine impedimēto expedite secure/& nude in dn̄m deū libere & tranqlle feramur/coniungamur & vniamur/ eiqꝫ firmiter

adhereamus equanimiter in prosperis & aduersis/ in vita siue in morte:opus est vt cũcta & singula ĩdiscusse sue infallibili prouidẽtię indubie cõmittamus & certissime: nec mirũ: cũ ipse solus sit qui omnibus dat esse posse & operari:id est substantiã virtutẽ & operationẽ: speciem modum & ordinẽ:in numero pondere & mensura.p̄sertim cũ sicut opus artis p̄supponit opus naturę: ita opus naturę presupponit opus dei creantis/preseruãtis/ ordinantis/& administrantis:eo ꝙ ipsius solius sit infinita potentia/sapientia/bonitas/& essentialis misericordia & iusticia & veritas caritasq̃/imutabilis eternitas/& imẽsitas. Nulla ergo res potest ꝓpria virtute subsistere nec agere: sed agit in virtute ipsius dei:scilicet primi mouentis: primi principij:qui est causa omnis actionis: & operatur in omni agente. Quippe quantũ ad rationẽ ordinis ꝑtinet: deus imediate omnibus ꝓuidet:& vsq̃ ad vltima singula. Nihil igitur a maximo vsq̃ ad minimũ/ sempiternam dei prouidentiã effugit aut declinat siue in naturalibus/siue in voluntarijs/ siue in casualibus/ siue in fortuitis/ siue in illis de se intentis:sed nec aliquid deus facere potest qđ sub ordine sue prouidentię cadat: sicut nõ potest facere aliquid quod eius operationi nõ subdatur. Extendit igit̃ se prouidentia diuina ad singula etiã ad hominũ cogitata. Qua de re iuxta illud prima Petri secũdo. Omnẽ sollicitudinẽ vestrã ꝓijcientes in eum:quoniã ipsi cura est de vobis. Et rursum ꝓpheta. Iacta cogitatũ tuũ in dominũ. Et Ecclasiastici.ij. Respicite filij hominũ & scitote:quia nullus sperauit in domino & cõfusus est: & qui permãsit in mandatis eius & derelictus est. Et dñs ait. Nolite solliti esse. dicẽtes:quid manducabimus. Quicquid ergo & quãtũcunq̃ magnũ a deo sperare possumus:erimus sine dubio accepturi/scđ'm illud Deutronomij.v. Omnẽ locum quẽ calcauerit pes vester:vester erit. Quia quantumcũq̃

desiderare quis poterit/tm̄ est accepturus:& quatenus fi⸗ducie pedē porrexerit/ea tenus possidebit. Vnde Bern⸗hardus:auctor omniū deus tāto abūdat visceribus pieta tis:vt ad quantācūq; gratiā/fiducię sinū extendere poteri mus:tm̄ erimus sine dubio accepturi. Vnde Mat. Que⸗cūq; orātes petitis.Porro quanto hęc ipsa fiducia in deū fortior est:& instātior quāto in deo cū humilitate & reue rētia a se violētius erigit:tāto securius & abūdantius & ci tius qđ sperabat impetrabit & obtinebit. At vero si inter hęc ꝓpter multitudinē ac magnitudinē pctōꝝ/fiducia in deū se erigere tependo retardat aīaduertat: q huiusmodi est/ꝙ omnia possibilia sunt apud deū:& qđ vult necesse est quod fiat:sic quod nō vult:impossibile est quod fiat & ꝙ tā facile est ei tam innumerabilia peccata quantūcū q; enormia remittere & delere sicut vnū peccatū. Et sicut peccator nō potest quantū in se est ab innumerabilibus pctīs surgere & se ab eis excutere & absoluere sicut nec ab vno peccato.Non em̄ possumus nō solum facere:sed nec cogitare bonum a nobis/ quasi ex nobis:sed hoc ex deo est.Attamē vtiq; multū ꝑiculosius est pluribus irreti tum esse peccatis:ceteris paribus:q̄ cū vno solo: qa nul⸗lum malū impunitū.& cuiq; peccato mortali debeť infi⸗nita pœna:& hoc de rigore iusticię. Eo ꝙ quodlibet tale peccatū sit cōtra deū:qui est actu infinite reuerētię digni tatis & honorificētię.Pręterea scđm aplm̄:scit dn̄s q sunt eius:& impossibile est aliquē illoꝝ perire inter quoscūq; amfractus & fluctus errorū/scandaloꝝ/ scismatū/ ꝑsecu⸗tionū/discordiarū/heresium/ tribulationū/ aduersitatū/at⸗q; tentationū qualiumcūq;. Eo ꝙ numerus electoꝝ suo rum & terminus meritoꝝ sit eternaliter & imutabiliť ab eo ꝓuisus:in tantū vt etiā omnia bona & mala:ꝓpria & aliena:ꝓspera & aduersa/eis cooꝑātur in bonū: nisi forte in hoc ꝙ gloriosiores & ꝓbatiores apparuerūt in aduer⸗

sis. Secure ergo & expedite singula & cūcta cōmittamus plena cum fiducia/ diuine ꝓuidentię/ qui idcirco ꝑmittit mala/qualiacunq̄/qualitercunq̄ fieri/ & bonū est/ & bene fit: vt sinat ea fieri: nec fierēt: nisi ꝑmitteret ea fieri: nec aliter nec plus fieri possunt: nisi in quantū ꝑmittit: quia scit potest & vult ea in melius conuertere & disponere. sicut em̄ eius oꝑatione omnia bona fiunt. vt certe ex hoc appareat eius potētia/sapientia clemētia/ꝑ repatorē christum misericordia & iusticia virtus gratię & defectus naturę.pulchritudo vniuersi cōpatiōe oppositoꝝ: laus bonorum reproboꝝ malicia/atq̄ pœna. Similiter in peccatore cōuerso/contritio confessio & pœnitentia. mansuetudo pietas & caritas lausq̄ eius & bonitas nō tamē eis semper cedit in bonum qui male agunt: sed vt cōmuniter in periculum magnum & maximū malum. priuationis scilicet gratie & glorie/ & incursionis culpe & pœne/ nōnunq̄ etiā ęterne/ a q̄ nos custodiat iesus christus.

Finit tractatulus magni Alberti

Thomas Vuolphius iunior: Iacobo Vuymphelingio S. p. d.

¶ Ioannes Knoblouchus nō inelegans calcographus his ꝓximis diebus tuo hortatu Iacobe Vuymphelingie Guilhermū Parisieñ: & Albertū magnū autores ꝑfecto haud triuiales ꝓ cōmuni studiosoꝝ vtilitate/ typis excudere cœpit venustioribus/ opeꝑciū faceres Vuymphelingie & rē plane (vt arbitror) egregiā/si curares: vt Bonauēturę q̄q̄ hoīs minoritane obseruatiōis: & doctoꝝ in theologica disciplina iter neothericos maximi noīs epl'a quedā/veluti corollariū adderet/ hec est illa epl'a/ quā si

religiose obseruarēt/q̄ religiosi vocant:non tot quotidie emergerēt in eccl'ia dei scādala/nihil audiret/ quod cōtra parochiarū iura/nihil qđ cōtra oblatiōes/decimas/ sepulturas/nihil impudenter p̄dicaret cōtra canonicas portiones atq; tricesimos/ & id genus alia/nō stringerent liuidi dentes in clericos seculares & eoꝝ primarios. Quid sibi volunt aucupia noua(q̄bus prisci christiane religionis ꝓfessores caruerūt)forsitan eo tendunt/vt parochijs noceatur: O quā callidus est dęmō: q sub boni specie ducit ad malū: Qui dū libertatē ꝓponit: trahit ad seruitutē:Extat clemētis quinti pōtificis maximi titulo de priuilegijs ꝑpetuū edictū/quo cauet/ne monachi laicos retrahant/ab ecclesiarū suaꝝ freq̄ntia vel accessu: neue indulgētias ꝓnunciēt indiscretas:nec q̄n cōfectionibus testamētorum intersunt/a restitutionibus debitis aut legatis/matricibus ecclesijs faciendis/ retrahant testatores/ nec legata vel debita/aut male ablata īcerta:sibi aut alijs singularibus sui ordinis fratribus vel conuentibus:in aliorum preiudicium fieri seu erogari procurent:nec etiam in casibus sedi apostolicę/ aut locorū ordinarijs reseruatis:quēq; absoluere p̄sumant.Dispeream mi Iacobe/ si quicq; est quod minus curent/ pleriq; derasi sacerdotes quam huius edicti sancta & salubria verba. Consule igitur tuo more/animarum saluti/ & vt monachis fratribusq; mendicātibus post hanc vitam bona ventura sint.Fac Bonauenturam in tam sancta epistola impressum videant diligenterq; legant: ne miseri pereāt misere. Vale & nos mutuiter ama Argētoraci cursim ex ædibus nostris.vij. idus Iunij.Anno domini. M. D. vij.

¶ Incipit epistola sancti Bonauēture ad fratres mendicantes/ quales esse debeant erga prelatos & ecclesiarum rectores.

EPISTOLA BONAVENTVRE

IN christo sibi charissimo fratri B. Iaucel' p̄
uincię ministro. Frater Bonauentura ordi-
nis fratrū minorꝝ minister generalis & ser-
uus. Salutem & pacē in domino sempiter-
nam. ¶. Quoniā ad hoc potissimū inuigila
re debet sollicita cura rectoris/ vt ī cōmisso sibi grege me
ritum virtutis accrescat: claudatur via vicijs/ & detur mo
ribus disciplina/ diligēti deliberatione ꝓhabita visum est
tam mihi ꝙ diffinitoribus capituli generalis vt ministris
singulis aliqua ibidē examiata & discussa litteratorie de-
mandarē/ ipsosq̧ sollicitos redderem ad eos potissimum
abusus tollendos de medio/ quibus sinceritas religionis
inficitur/ perfectionis celsitudo deprimitur/ & sanctitatis
claritas obfuscatur. ¶ Sane cum euangelici culminis ob-
seruata perfectio/ actenus spectabiles & amabiles nos
mundo reddiderit/ omniq̧ fauore ac reuerentia dignos
ecce iam nunc multitudine in procliua tendente/ & remis-
sius agentibus his qui pręsunt. viciorum quedam sen-
tes cernuntur succrescere/ quæ dum sacrum hoc vene-
randumq̧ collegium despicabile & onerosum reddunt
populis: conuertunt in scandalum quod cunctis esse de-
buerat in exemplum. ¶ Nam frequentia discursus/ &
importunitas questus/ viles nos & graues efficiunt. Pro
eo videlicet ꝙ dum paruis nolumus esse contenti/ & edi-
ficia sumptuosa conamur erigere/ vilia sūmo studio que-
ritantes/ nobilia per incuriam perdimus/ cum murorum
curiosa constructio destructionē pariat animarū. ¶ Per-
horreo & quorundā procacium audaciam/ qua contra
patris nostri doctrinam/ coram laicis pręd icando in ec-
clesia contra prelatos/ ipsorum acta suggillando consur-
gunt/ non nisi scandala/ iurgia/ & odia seminant/ & nō
solum ipsorum/ verum etiam dei prouocant iram/ cum

diuina constet lege sancitũ/ ne quis maledicat surdo/ nec ponat offẽdiculũ corã ceco. ¶ Sed & sepulturarũ ac testamentorum litigiosa et auida quedã inuasio/ cũ exclusione illorũ/ ad q̃s aniarum cura spectare dinoscit/ nõ modicũ nos clero toti fœcit exosos: sicut experiẽtia docẽte pcepimus: & ipse sanctissimus pater põtifex summus dñs clemens fratres oẽs ad cauendũ huiusmodi pia puidẽtia p me voluit cõmonere. Horum autẽ oĩm hãc puto potissimã rationẽ & causam/ q ea quę puida cura p totius ordinis puidentiã/ in generali capitulo statuunt/ paruipẽdunt a fratribus/ & habent p nihilo: nec tñ trãsgressores huiusmodi disciplina debita castigant. Sicq fit diuini pmissiõe iudicij: vt spernẽtes modica: in maxima decidãt: q̃a dũ disciplina negligit: insolẽtie crescũt: ac p hoc interior negligẽtia circa exercitationẽ virtutũ exterius pcedit in scãdalũ: p eorum patẽtẽ ruinã q stare videbant in oculis aliorum. Ex q̃ fit: vt sancte religionis splẽdor pfulgidus in pallorẽ degeneret/ sanctitatis pulchritudo sordescat/ bone opinionis odor cõputreat/ & nomẽ dñi blasphemet. Ne igit sanguis aniarum nõ solũ nostre solicitudini cõmissarũ: sed etiã omniũ q ad lumẽ sancte religionis p viã salutis incedũt/ de nostris manibus requirat/ charitatis tue zelum quãto possum efficaciori mãdato duxi psentibus excitandum adiurans te p aspersionẽ sanguinis crucifixi/ & p stigmata passionis eius: q̃ in sacro pris nostri corpe indubitabili claritate fulserũt: vt sicut christi seruus fidelis & prudẽs ad pfatarũ extirpationẽ pestiũ: toto te animi vigore succingas/ tota mẽtis attentione inuigiles: totoq feruore spiritus succẽdaris. ¶ Et primũ quidẽ ad sancte oratiõis studium/ fratres tue cure cõmissos efficaciter incitans/ ad regule pmisse obseruãtiã sincerã inducas pariter & cõpellas pestiferos & insolentes (nullius verẽdo faciẽ) euellẽs & destruens dissipans & disperdens: vel carcerali manc

pando custodie/vel a cōmunitate sacri collegij expellen-
do:iuxta quod pietatis & iusticie lex exposcit/ne dū cru-
deli misericordia vni membro putrido parcit/ in totius
corpis sospitatē putrens corruptio diffundat. ¶ Et quo-
niam paupertas est nostrę religionis prerogatiua subli-
mis/ne nobilis hęc margarita conculcanda porcis viliter
exponatur/discursuum causam & questuum sumptuosi-
tatem scilicet edificiorum/librorūq; vestium/ac ciborum
sic studeas amputare/ꝙ a professionis excellētia/vite ob-
seruantia non discordet. ¶ Fœdum est enim prophanū
ꝙ mendacium/summe paupertatis voluntariū professo-
rem se asserere & rerum penuriā pati nolle/interius diui-
tum instar affluere/& exterius more pauperum mendi-
care. ¶ Inhibeas etiam fratribus firmiter & districte(quia
tam diuino ꝙ canonico prohibetur imperio) ne prelato-
rum vitam coram populo carpant:sed potius reuerenti-
am exhibeant/ nō tantum bonis & modestis:verūetiam
discolis: quia etiam hoc exigit sacrum mysteriū christi-
fice vnctionis. ¶ Mandes etiā fratribus vniuersis:vt pa-
cem clericorum omniū/tam in testamentis/ ꝙ in sepultu-
ris(ꝙtum in eis est) sic studeant obseruare/ vt nullam ha-
beant contra nos occasionem iuste querele/simulq; secu-
lo toti clarescat/ ꝙ nō cōmoda rerū/ sed lucra querimus
animarū. Deniq; quia his & alijs deordinationibus in-
numeris: per statuta ordinis via precluditur.volo vt per
loca fratrum ea sic diligenter cōscribi & legi facias & ser-
uari.vt sicut professione virtutum precipui credimur:ne
quaq; morum incompositione postremi merito censea-
mur. His igitur charissime frater tam efficaci studio non
cesses intendere/ quod deus gratum habeat: & ego tue
obedientie promptitudinem & sollicitudinis vigilantiā
zelumq; ordinis sacri possim non immerito commenda-
re. ¶ Et vt hoc melius fiat/ volo vt presens series omni-